

DELAJCI NA PROGAIH in vlakospremno osebje je sedaj v službi države. A če bi vlada prevzela železnice zares, bi to ne bilo napačno. Napačno je, da država prevzema premovalnike in sedaj že v drugi železnice le da prepreči ali pa ustavi stavko.

Italija prešla v redno republikansko obliko vladnega sistema

De Gasperi je kabinet zmes koalicije. — Umberto se je zanašal na povratek dinastije. — Pristaši starega reda v novi vladi slabo znamenje

Provizorične vlade v Italiji je konec in 24. maja je bila po nekaj dolgih pogajanjih sestavljena prva redna vlada po strmoglavljenju Mussolinija.

Prejšnjo provizorično ustavodajno zbornico je nadomestil nov parlament, ki ima po ustavi vso moč vladati Italijo in ji določati vlado.

Klerikalizem na vrhuncu

V obema zbornicama ima večino de Gasperijeva krščansko-demokratska stranka. V resnici je to vatikanska stranka. Ves cerkveni in vatikanski aparat deluje zanj. In zmaga je, kot smo že dostikrat poudarili, ne zaradi svojega programa temveč s strašnim bigotnim italijanov — češ, ako boste glasovali za levičarski blok in s tem za "anti-krista", si boste duše pogubili in nobena stvar vas ne bi mogla več rešiti pred peklom.

Prejšnji premier de Gasperi bi lahko sestavil po volitvah novo vlado popolnoma iz svojih vrst, kar ima večino. Toda Italija je v takih skripelcih, da se mu je zdelo potrebno povabiti na sodelovanje tudi druge skupine, vse, razen socialiste in komuniste.

Saragat sodeluje

Povabil pa je v vlado razkolniške Saragatove socialiste. Od socialistične stranke so se ločili pred dvema leti, ker so ji očitali, da jo je njen glavni voditelj Pietro Nenni udajal komunistom.

Opozicijo bodo torej tvorili komunistična stranka pod vodstvom Palmira Tagliattija in socialistična stranka s Pietrom Nennijem na čelu.

Sodelovanje v vladi pa je prevzel vodja razkolniške socialistične delavske stranke Giuseppe Saragat, ki je podpredsednik vlade.

Osebe nove vlade

Prvi redni predsednik italijanske republike je Luigi Einaudi. On je v referendumu o vprašanju, ali naj bo Italija republika, ali pa ostane monarhija, zelo agitiral za ohranitev kraljevske službe. Einaudi je bankir, vnet zagovornik kapitalizma in kot tak seveda sovražen vseh tistih, ki strežejo po življenju staremu redu. A kot predsednik nima po novi italijanski ustavi niti zdaleč take moči kot jo ima n. pr. predsednik Zed. držav.

Vendar pa se ubežni kron-prince Umberto zanaša nanj in na druge konzervativne kroge v

Zedinjene države in Anglija največ krive zmede in vojne v Palestini

Ko je bil predsednik nove židovske države Chaim Weizman sprejet pri Trumanu in ga presil pomoči, mu je (Truman) obljubil posojilo, "ker židje svoje dolge vedno plačajo". In dal mu je upanje, da bo ameriška vlada dovolila uvažati orožje v Palestino.

Nekaj dni pozneje je na konferenci s časnikarji na svojo obljubo za posojilo pozabil, oziroma je dejal, naj židovska vlada vpraša zanj v Export-Import banki. Navzoči časnikarji so ga opozorili, da ta banka ne posojuje denarja za nakupovanje municije temveč le v gospodarske namene.

Med tem pa Anglija pridno oborožuje arabske dežele, in bi bil čudež, ako bi mogla nova židovska država vztrajati in se vzdržati ob tako silnem pritisku.

Angleški imperializem, ki ga sedaj tako vneto brani Ernest Bevin, noče židovske države na bližnjem vzhodu. Boji se, da bi židje ne zanesli med primitivno arabsko ljudstvo kakih prevratnih idej. Saj so s svojimi modernimi napravami in idejami palestinske Arabce že sedaj "pokvarili". Če pa bodo židje imeli samostojno državo, bodo v arabskih deželah podprli kake prekucuhe in tako pridejo v nevarnost angleški in s tem tudi ameriški interesi v arabskih deželah.

Dočim je angleška politika z ozirom na vojno v Palestini saj dosledna, je pa ameriška taka kakor vreme, kadar se nagloma menja. Danes je ameriška vlada za razdelitev Palestine v židovsko in arabsko državo. Svoj načrt za razdelitev predlaga društvu narodov. Angleži in zastopniki arabskih dežel nasprotujejo. Večina odobri ameriški predlog. Angleške čete iz Palestine odidejo in židje opozore Zdržene narode, naj izvrše svoj sklep. Ker se Arabci protijo, bi bilo za izvršitev ameriškega predloga treba upotrebiti silo.

Ameriški zastopnik Austin je tedaj na seji Zdrženih narodov izjavil, da ni za nasilno rešitev palestinskega vprašanja, zato njegova vlada svoj predlog umakne, čeprav ga je večina zastopnikov Zdrženih narodov že odobrila. Namesto prejšnjega predloga je Austin dejal, da naj postane Palestina protektorat Zdrženih narodov. Židje so uvideli, da se jih izigrava, pa so proglasili svojo državo vseeno. In čudno, Zed. države so ne mudoma priznale. Zastopniki Zdrženih narodov so osupnili. Le kako more biti ameriška vlada sedaj enega, jutri pa spet popolnoma nasprotnega mnenja? In komaj židovsko državo prizna, že ji obljubi posojilo in ukinjenje prepovedi za dovažanje municije. Naslednji dan pa spet pozabi na obljube.

V Foreign office v Londonu se zgražajo nad Trumanovo "nerodnostjo", ker meša s tem štrene tudi Angliji. Taka je slika položaja na bližnjem vzhodu. Ljudje v "sveti" deželi pa se streljajo in židom gre na življenje in smrt. Ako bi Anglija in USA dovolile USSR poslati v Palestino svoje čete, bi bil kmalu red in mir in židje bi lahko svojo novo državo mirno gradili. Toda ameriški in angleški oljni magnati nočejo sovjet-skih čet v Palestini ne kje drugje na bližnjem vzhodu, in zato je tam zmeda, korupcija in krvolitje.

Razseljencem dovoljeno v Zed. države

Senat je s 40 proti 33 glasovi sklenil dopustiti v to deželo 200 tisoč takih razseljencev (displaced persons), ki žive v raznih taboriščih v Nemčiji, v Avstriji in v Italiji.

Tass trdi, da le Amerika ogroža mir

Sovjetska časniška agencija Tass trdi po radiu dan za dnem, da je ključ do miru v rokah vlade Zed. držav. Ko bodo prenehale z vojno histerijo pa bo svet lahko mirno zadihal.

Konvencija nove ali "tretje" stranke bo v Philadelphiji

Izmed vseh nominacijskih konvencij to leto bo najbolj živahna tista, na kateri bo Henry Wallace proglašen za predsedniškega in senator Glen Taylor za podpredsedniškega kandidata. Vršila se bo v Philadelphiji dne 23.-24.-25. julija. Pričakuje se, da se je udeležil 2.500 delegatov in namestnikov. In prav gotovo najmanj 50.000 drugih pristašev progresivnega gibanja.

Načelnik kampanjskega in sklicateljskega odbora je bivši minnesotski governor Almer Benson.

V Philadelphiji se bosta vršili tudi konvenciji republikanske in demokratske stranke. Tudi konvencija socialistične stranke je bila prvotno sklicana v Philadelphijo, toda se je vsled tehničnih razlogov njen sedež premestil v Reading, Pa. Ta se je že vršila in Norman Thomas je znova predsedniški kandidat. O nji smo že poročali v slovenskem delu in Jane Fradel pa na angleški strani v prejšnji številki.

Nobenega dvoma ni, da bo izmed vseh konvencij za nominiranje predsedniškega kandidata najvažnejša in najživahnejša tista, ki jo sklicujejo graditelji "tretje" stranke z Wallaceom in Taylorjem na čelu. In to v zvezi s tem, da sta oba že v naprej nominirana. Torej bo konvencija progresivcev v prvi vrsti masna demonstracija proti kalilemu miru, zoper hujskače, ki nas peha v tretjo svetovno vojno in pa proti monopolom, ki se igrajo z življenji fantov in moč v interesu svojih profitov.

Republikanska konvencija v Philadelphiji ta mesec bo sicer tudi "živahna", ker se poteguje za čast predsedniškega kandidata mnoga njenih članov. Ze v raznih primarnih volitvah so potrošili par milijonov in drug drugemu očitali, da jih zalaga Wall Street.

Demokratska stranka pa je letos najbolj poparjena. Ne kaže ji drugega kot nominirati Trumana, ki ga je pokojni Roosevelt potisnil navzgor, nezavečajč se na posledice svojih ambicij. Mislil je, da bo živel skozi ves ta termin, pa je kmalu po zvolitvi umrl, in tako imamo v Beli hiši moža iz Missourija, o katerem njegovi lastni pristaši zatrjujejo, da te službe ni zmožen, on pa se iz nje noče umakniti. "Bom se kandidiral", pravi mr. Silij go, naj si počke kak časten izgovor, pa se umakne, a on jih noče poslušati.

Henry Wallace in senator Glen Taylor imata torej sijajno priložnost pripraviti ameriško ljudstvo v volilno želo, v kateri se bo naučilo, da med republikansko in demokratsko stranko ni nobene razlike. Ako hoče naprej, jima mora dati slovo in se odločiti za temeljito spremembo.

KOMENTARJI

Zbira in presoja urednik

Mirovne pogodbe z Avstrijo še ni. Vzrok, pravijo, je Rusija, ker podpira Jugoslavijo v zahtevi, da se mora slovenski del Koroske pridružiti nji, in pa kakih 180 milijonov dolarjev vojne odškodnine se naj ji izplača. Avstrija se zanaša na svoji novi prijateljci, Anglijo in Zed. države, in tako je šlo avstrijsko vprašanje spet v nedogledno negotovost.

Avstrija je žoga v politiki sile, piše neki časnikar z Dunaja v Chicago Sun-Times. Kadar vidi ameriške delegate priti domov v njihov hotel na Dunaju vse poparjene, takoj ugašne, da so ruski zastopniki popustili. To Američane draži, pravi on, kajti naša politika zahteva, da naše čete ostanejo v Avstriji.

Sovjetska unija se je podala v politično popuščanje. Toda ne v kapitulacijo. Popustite vi in mi bomo vračali, zato da se utabori mir po svetu. Tako trdi radio Moskva. V Washingtonu odgovarjajo, da je to le komunistična propaganda, torej bomo z mrzlo vojno nadaljevali. To je slabo, skrajno slabo in nevarno za ves svet.

Religijni paketi, pošiljani v Jugoslavijo, so še na dnevnem redu. Nekaj o njih je na drugem mestu v tej številki. Vsem se zdi, da je carina — na podlagi pisma, ki jih prejemo, na v dar pošiljano blago in živila, previsoka. Vlada, tam pravi, da je carino morala uspostaviti vsled špekulacij in črne borze. Dobro, to ji verjamemo. Toda čemu s tem kaznovati tudi take, ki so bili teh daril najbolj potrebni in nimajo dinarjev, da bi plačali carino? Špekulanti jih vsekakor imajo.

Anton Sabec, ki urejuje "Glas SDZ", je ponatisnil članek iz Ameriškega družinskega koledarja 1940, v katerem urednik (koledarja) piše z gžraženjem nad pogreznjenjem civilizacije v diktature. Za njim je priobčila nekaj sličnih omemb Ameriške domovina. Kako pa je bilo leta 1940, ko je bil tisti članek napisan — oziroma za koledar 1940 že v jeseni 1939? Mussolini v Italiji, Franco v Španiji, Hitler v Nemčiji, pa Avstrija, Portugalska, Bolgarija, Jugoslavija,

Anton Sabec, ki urejuje "Glas SDZ", je ponatisnil članek iz Ameriškega družinskega koledarja 1940, v katerem urednik (koledarja) piše z gžraženjem nad pogreznjenjem civilizacije v diktature. Za njim je priobčila nekaj sličnih omemb Ameriške domovina. Kako pa je bilo leta 1940, ko je bil tisti članek napisan — oziroma za koledar 1940 že v jeseni 1939? Mussolini v Italiji, Franco v Španiji, Hitler v Nemčiji, pa Avstrija, Portugalska, Bolgarija, Jugoslavija,

Ameriški vojski so nanosili ali pa poslali z azijskih, evropskih in afriških bojišč domov veliko orožja. V "spomin" seveda (Konec na 4. strani)

Nekaj o naših stvareh

V nedeljo 13. junija dopoldne bo v Milwaukee konferenca zastopnikov društev ter drugih organizacij Prosvetne matice. Vršila se bo v Rebršnikov dvorani, 539 So. 6th Street.

Neugodnost pri tem je, da je najboljša prometna zveza med Chicago, Waukeganom in Milwaukeejem pretrgana radi stavke na North Shore železnici, ki traja že kaka dva meseca. Ko to pišemo, še ni izgledov, da bo do 13. junija že poravnana. Torej ostane druga zveza, in ta je North Western železnica. Najboljše bo, ako si zastopniki v Chicagu in v Waukeganu aranžirajo vožnjo z avti. Na vsak način je potrebno, da pridemo v Milwaukee v čimvečjem številu, ker to zborovanje bo jako važno.

Pred sabo imamo velike probleme in mnogo nalog. O vsem tem bo treba razpravljati, sklepati in se organizirati za delo.

V soboto in v nedeljo 29. in 30. maja se je vršila v Clevelandu konferenca širšega odbora Slovenskega ameriškega narodnega sveta. Na konferenci Prosvetne matice v Milwaukeeju v nedeljo 13. junija bo o tem poročal SANSoV predsednik Fred A. Vider. Torej je tudi to vzrok, čemu je potrebno, da se konference udeležimo v čimvečjem številu.

V tej številki na drugi strani so notice o delu naših agitatorjev ter drugih prijateljev Proletarca. Dobro in potrebno bi bilo, da jih bi imeli — namreč takih notic dovolj za vsako številko.

Ovnova kolona je iz te številke izostala, ker smo morali list uložiti radi praznika že minuli petek namesto v ponedeljek kot običajno.

Kaj pomeni Mundtov predlog, ki je navidezno naperjen samo proti komunistični stranki in "sopotniškim" organizacijam? Čitajte o tem članek na 2. strani in pa SANSoV članek na 5. strani.

R. Potočnikov potopis je končan v tej številki.

Unije železničarjev za podržavljenje prog

Ko so železničarji — sedaj že v drugi — oznanili, da bodo zastavkali, je predsednik Truman v imenu Zed. držav prevzel ves železniški obrat in železničarji so morali v smislu vladnih in raznih izjemnih dekretov ostati na delu pod stariimi pogoji. Tako je bil njihov načrt za izvojevanje boljših delovnih razmer ter za zvišanje mezde spet prekrizan.

Farsa pri vsem tem je, da ko vlada železnice, premovalnike ali kar že prevzame, obesi na vrh poslopij ali vrh vzpenjač nad rovi zvezdnato zastavo — kar pomeni, da je vse tisto s tem postalo zvezna posest.

V resnici je edina sprememba v takem procesu to, da po delavci primorani ostati na delu. In pa da morajo nadaljevati pod stariimi pogoji.

Stari lastniki ostanejo na svojih mestih, dobički grede še vedno v njihne žepe in ves obrat je v njihovih rokah kakor je bil prej. Le pečati v knjigovodstvu in v prometu so vladni. John L.

Lewis pravi, da so vladni prevzemi prevara, in isto sedaj trdijo unije železničarjev. Slednji so organizirani v unije in v bratovščine po strokah, zato imajo enoinvajset namesto eno unijo.

Zastopniki teh železničarskih unij so dne 25. maja na sestanku v Washingtonu sklenili kongresu predlagati, da naj ves železniški obrat v tej deželi porzavi.

Da-li so mislili resno ali ne, so tem komentatorji pričajo. Večinoma smatrajo, da voditelje železničarskih unij jezi, ker so magnati prosti, z unijami se pa pomete z vladnimi dekreti. Zato jih hočejo zastrašiti s predlogi za socializiranje železnic. Neki železniški magnat je tiknato dejal, da mečejo (voditelji unij) članstvu le pesek v oči. Ne oni, ne članstvo, niso za podržavljenje železnic, je potrdil.

On je prejkone v pravem. Vendar pa je med železničarji že dolgo precej agitacije v smislu, da ker so oni pod vse sorte

vladno kontrolo, čemu ne bi bili tudi lastniki železnic? In ker ima vlada izredne zakone za reguliranje prometa — in promet vrše delavci — čemu ne bi bila taki nadvladi podvržena prav tako tudi ravnateljstva?

Mnogi železničarji gredo še dalje. Pravijo, "ker smo vedno na kongresnem rešetku, kadar koli vprašamo za kakšne spremembe, in smo stalno nadzirani od merodajne vladne komisije, čemu ne bi vlada prevzela železnice naravnost v svojo last, namesto da šteti pod krinko javne varnosti zgolj lastnike prog?"

Voditelji ameriških železničarjev so naivni. Vedeti bi morali, da čim bodo železnice spet šle druga za drugo v svojih obratih v izgubo, pa bo vlada pozvana na pomoč — ne od unij temveč od lastnikov. In ko bo postal železniški kapital toliko ogrožen, da si ne bo upal več stati na svojih nogah, bo svojo vero v "free enterprise" zatajil in bo sam ugledil pota v podržavljenje.

Dokler kak obrat do naša dobičke, bogdaj govoriti o kakem podržavljenju.

A ko se lastnikom zazdi, da dobičkov več ne bo, tedaj pa so vsako uro pripravljeni zvrči svoja podjetja na ramena vladi — seveda proti "primerni" odškodnini.

Tako je dobila n. pr. čikaška mestna občina v svojo last bankrotirani, zanemarjeni transportni sistem in ga drago, veliko predrago plačala, sedaj pa ji donša izgubo.

A električni in plinski obrat pa prepušča privatnikom, ki za njegovo milijone mesece za mesecem, leto za letom, namesto da bi si s temi ogromnimi dohodki občina pomagala.

V demokratskih deželah, kot sta recimo Anglija in Zed. države, prevzema vlada v svojo posest razne obrate železnic, ko se privatnim lastnikom več ne izplačajo. In tako bodo nekega dne postale državna last tudi ameriške železnice.

PROLETAREC

LIST ZA INTERESE DELAVSKEGA LJUDSTVA.

IZHAJA VSAKO SREDO.

Izdaja Jugoslovanska Delavska Tiskovna Družba, Chicago, Ill.

GLASILO JUGOSLOVANSKE SOCIALISTIČNE ZVEZE

NAROCNINA V Zedinjenih državah za celo leto \$3.00; za pol leta \$1.75; za četrt leta \$1.00.

Inozemstvo: za celo leto \$3.50; za pol leta \$2.00.

Vsi rokopiši in oglasi morajo biti v našem uradu najpozneje do ponedeljka popoldne za priobčitev v številki tekočega tedna.

PROLETAREC

Published every Wednesday by the Yugoslav Workmen's Publishing Co., Inc. Established 1906.

Editor.....Frank Zaitz

SUBSCRIPTION RATES:

United States: One Year \$3.00; Six Months \$1.75; Three Months \$1.00. Foreign Countries, One Year \$3.50; Six Months \$2.00.

PROLETAREC

2301 S. Lawndale Avenue CHICAGO 23, ILL. Telephone: ROCKWELL 2864.

Ali se Zed. države pomikajo po potih, ki so Nemčijo privedla v polom?

Uradna hierarhija — strah pred komunizmom, je dosegla svoj višek, ko je bil nedavno v poslanski zbornici sprejet predlog za takozvano kontroliranje komunistične stranke ter njenih "sopotniških" organizacij.

Uradno se ta zakonski osnutek označuje s "Subversive Activities Control Act, 1948". Odbor za preprečevanje protiameriških aktivnosti (House Committee on Un-American Activities) ga je soglasno odobril.

Neuradno se ta predlog označuje s Karl E. Mundt Bill. Kongresnik Mundt je iz North Dakote in izvoljen je bil na republiškanski listi.

Na zaslišanju o tem predlogu se je oglasilo pred kongresnim odsekom veliko ljudi — takih, ki so hoteli, da naj se komunistom pristriže peroti, in onih, ki so dokazovali, da se z zabranjevalnimi postavami socialnih tokov nikdar ne ustavi, niti se ne more z njimi iztrgati prepričanja, pa če je vladajočim še tako neljubo.

Vsa zgodovina je polna dokazov, da ne z grmadami, ne z visilicami, ne z žrtvami, ki so jih obili s smolo in žive zažgali, vladajoči niso mogli izkoreniniti prepričanj iz duš upornih ljudi. Niti niso mogli uspeti zakrknjenci, ki so lovili "coprnice" kadarkoli so smatrali, da so njihovi interesi v nevarnosti.

Kongresnik Mundt iz North Dakote in njegovi kolegi se niso iz zgodovine ničesar naučili. Mislijo si: Sprejmemo postavo, ki bo rekla: komunizem v peklu, pa se bo pogreznil!

Stari rek pravi, da kogar hočejo bogovi pogubiti, ga udarijo s slepoto. Ta zgodovinski rek prav gotovo velja za Zed. države v njihni sedanji "protirdečkati" histeriji.

Poslanska zbornica je bila za vsa svarila pred to fašistično nakano gluha, in tako je bil Mundtov predlog v nji sprejet s 319 proti 58 glasovi.

Ta rezultat je osupnil vse tiste v naši deželi, ki verujejo v civilne svobodščine, in v pravico, da izražajo svoje misli po svoji vesti, ne kakor ti drugi ukazujejo.

Newyorški župan — eden glavnih vodij demokratske stranke v svoji državi — William O'Dwyer, je pred kongresnim odsekom Mundtov predlog obsodil in priporočil poslancem, naj glasujejo proti.

Župan O'Dwyer je priseljenec iz Irske. Po veri je katoličan. Zato mu je naslovila organizacija veteranov katoliške veroizpovedi (Catholic War Veterans) protest, češ, da bi on kot član katoliške cerkve ne smel podpirati ali zagovarjati "brezbožni komunizem".

Odgovoril jim je, da naj se spomnijo, kako so bili katoličani preganjani v tej deželi, in da se jih je tudi označevalo za prekucaški ali "subversive" element.

"Kako pa vi veste, da se nekega dne to proti nam, katoličanom, spet ne ponovi", jih je vprašal.

Sedaj, ko je poslanska zbornica Mundtov predlog sprejela, je pred kongresom. Zaslišanja o njemu so se pričela minuli teden in rečeno je bilo, da bodo končana do minule sobote.

Kaj bo senat storil, ne vemo, ker je moral biti naš list zaradi praznikov zaključen do zadnjega petka večer.

Zanašamo se, da je v senatu več razumnih ljudi kot pa jih je mogoče najti v sedanji poslanski zbornici. Slednja — dvomimo — da je bila še kdaj v zgodovini bolj reakcionarna kot je sedaj. Seveda, bila je vselej, toda danes nismo v dobi inkvizicije srednjeveškega mračnjstva in fevdalizma — torej bi se smelo pričakovati, da bo poslanska zbornica vodilne demokratične države na svetu demokratična, ne pa gazila po demokraciji.

Čemu naj se Zed. države boje komunizma? Komunistična stranka v tej deželi je šibka. Kadarkoli se je udeležila predsedniških volitev, je dobila zelo malo glasov, niti sto tisoč ne.

Nitna nobene občine v svojih rokah, ne članov v kongresu, sploh — politično je brez moči.

Ampak v deželi je vzlic njeni šibkosti nepokoj. Posedujoči sloj v svoji naivnosti smatra, da je vzrok temu "komunizem". Zato imamo Trumanovo doktrino, ameriško intervencijo v Grčiji, v Turčiji, na Kitajskem, v latinski Ameriki in še marsikje. Ameriški kapitalizem je postal histeričen in svoj odraz nervoznosti izraža v kongresu in v vladi.

Proletarec ni komunističen list. Oportunizem in križkraženje komunističnega pokreta po svetu smo obsojali kadarkoli smo smatrali, da je v kvar mednarodnem delavskem gibanju. Nikoli pa nismo zahtevali ali predlagali, da naj se ga zadavi, kot to hoče storiti sloj, ki se navdušuje za Mundtov predlog.

Komunistična revolucija v Rusiji je nastala vsled zgodovinskih nužnosti in noben Mundtov zakon je ne bi mogel preprečiti. O, kaj je imela carska vlada v Rusiji zelo stroge zakone proti socialistom — pa če so bili menjševiki ali boljševiki. In imela je tudi Sibirijo. Streljala je vanje. Jih preganjala. Toda ker je pozabila na socialno zaščito, je carska vlada padla s svojimi zakoni vred. In nobena Mundtova postava je ne bi mogla priključiti nazaj v življenje.

Zed. državam preti to, kar so mnogi prerokovali med vojno, oziroma v času, ko je bila naša dežela razdvojena — en del za pomoč zaveznikom, drugi, da naj ostanemo nevtralni. Tisti, ki so bili zoper vojno, so bili proti iz različnih razlogov. Chas. Lindbergh, Col. McCormick, general Wood, bivši senator Wheeler itd. zadržali tega, ker niso hoteli, da bi se Nemčijo znova "zrušilo". Norman Thomas zato, ker je trdil, da ako gremo v vojno proti fašizmu, ga bomo tukaj dobili. In Earl Browder ter William Z. Foster pa ker sta trdila, da nimamo vzroka umešavati se v "imperialistično vojno". Ta dva sta to stališče zastopala do junija 1941.

PO ZED. DRŽAVAH se je dogodilo letos mnogo burnih stank, kakor nekoč. In uspehi v njih se bili večinoma tako slabi kakor pred leti, nekatere pa so bile po več tednih borbe povsem izgubljene. Zato se sedaj unije ne upajo več tako breskrbno v stavke in že koncem maja se je vanje naselila volja za mirne poravnave, kar pomeni, da morajo sprejemati zgolj kompijske pogoje — to je nekoliko poviška mezda. Gornje je slika iz bojev pred "new dealom". Potem — pod Rooseveltom so rekli, da "takih prizorov ne bo več. A so se dogodili letos v Kansasu, v Minnesoti, v Chicagu, Iowi, v New Jerku, Michiganu itd. Pod sedanjim sistemom drugače sploh biti ne more.

PRVAK MANJŠINSKIH AMERIKANCEV

Dasi je Amerika obljubena s prebivalstvom, ki izhaja iz naseljenec mnogih narodov in ljudstev ostalih štirih kontinentov, se niso vsi ti naselenci porazgubili med večino prebivalstva. Nekateri, iz raznih razlogov, tvorijo med nami "manjšine", ki se razlikujejo od ostalih Američanov radi različnosti v običajih, ali veroizpovedi, ali pa radi druge barve polti. In vendar so z ostalimi Američani vred s svojim delom in svojim umom oblikovali in dali značaj življenju te dežele, so obogatili znanost, industrijo, umetnost, glasbo in filozofijo v Ameriki.

V sodobnem času je več in več Američanov, ki se zavedajo ali jim postaja jasno, da je potrebno zagotoviti te Američane — tujerodne, Črnce, Indijance, katolike, Jude in druge — da obstajajo tudi zanje pravice in prilike, ki so njih dedščina, katerih pa so pogosto oropani, včasih kot posledica predsodkov, včasih, ker se jih v gotovih krajih prezre. Znan med prijatelji takih Američanov je mož, ki je izrazil svoje nazore, opazovanja in upe v številu svojih knjig. Ta mož je pisatelj Carey McWilliams, po poklicu odvetnik in bivši naseljeniški in stanovanjski komisar v Californiji.

Zgodilo se je, da je pritegnila njegovo pozornost najprej manjšinska skupina v Zed. državah, ki je bila delno domačega izvora — to so bili ameriški sezonski farmarski delavci v Californiji. Njegova prva knjiga, ki je vzbudila splošno pozornost, se je nanašala na te selece delavce. V svoji drugi knjigi je podal snov vzeto iz življenja selščih se farmarskih delavcev širom Zed. držav. Ta njegova študija prikazuje domačine izhajajoče iz starejših naseljeniških skupin, dalje Mehikance, mehiške naseljenice, Črnce, kanadske Francoze in Američane nemškega, italijanskega, ogrskega, portugalskega in japonskega izvora. (Ako bi to knjigo pisal danes bi vključevala tudi Portorikance.)

Ker si je s svojo študijo tega predmeta nabral precej znanja o tem vprašanju, je Mr. McWilliams za svojo tretjo knjigo zbral skupaj dejstva in številke, da je pokazal kaj vse lahko zadene Američane zgolj radi raz-

like v barvi njihove polti — Kitajce, Črnce, Filipince, Japonce, Indijance in Mehikance. Svoji knjigi je dal naslov: "Bratje pod kožo" (tiskana je bila med vojno.) V končnem poglavju te knjige pisatelj pravi, da bodo nekega dne vsi Američani bratje — ali pa bodo sužnji. V naslednji knjigi "Predsodki" (Prejudice) — je Mr. McWilliams izbral eno ameriških manjšinskih skupin, katere polti ni bel. To so bili ameriški Japonci in v Ameriki rojeni njih potomci — okrog stotisoč teh je armada izselila iz njih domov po napadu na Pearl Harbor. Pisatelj McWilliams v svoji knjigi navaja, da je tu očitna nestrpnost in rasna zapostavljenost, saj vendar nismo odredili nič sličnega proti v Ameriki živečim Nemcem in Italijanom ali njih tu rojenim otrokom, čeprav so bile Zed. države v vojni z Nemčijo in Italijo ravno tako kot z Japonci.

Bilo je docela logično, da je Mr. McWilliams zatem obdelal problem ene skupine Američanov, ki je pogosto predmet verske nestrpnosti. V svoji zadnji knjigi "A Masque for Privilege" se bavi z raznimi pojavi takozvanih "mrzlih pogromov" na — Zide, posebno z ozirom na sedanje omejitve njihovih prilik upositve, vzgoje, oddiha in najdenja stanovanj.

Mr. McWilliams poseže v zgodovino antisemitizma v Ameriki tja do l. 1877, koje bil zabeležen prvi slučaj v javnosti, ker je neki irski lastnik hotela v razkošnem letovišču odredel soko bogatemu newyorškemu bankirju, ki je bil avstrijski Zid. Stvar je vzbudila veliko zgražanja in bila celo predmet pridig v cerkvi v onih dneh. Pisateljeva študija skrbno beleži kako se je nestrpnost v tem pogledu razvijala od tedaj pa do današnjega časa. Pride do zaključka, da ustvarja predsodke proti Židom ali proti drugim manjšinskim skupinam ekonomska negotovost ljudi, ki skušajo pokrepi svojo lastno samozavest s tem, da nastopajo proti nekomu kot napram "nižje stoječemu", ali pa zvrčajo vzrok svojega neuspeha in slabe sreče na kako skupino.

Skrbno dokumentirana knjiga o antisemitizmu, kot njegove prejšnje knjige, razkriva Mr. Thomas je vojni nasprotovalec, enako Lindbergh, Mc Cormick, general Wood in velika armada drugih vse do dneva, ko je japonska bojna sila navalila na Pearl Harbor.

Vojno smo dobili, a ne pa miru. Thomas je bil v pravem v toliko, da se naša dežela res pomika v fašizem. A če bi zmagała fašistična stran, bi ga pa bržkone že imeli.

Sedaj zanj ni nobenega vzroka. In to je najvažnejše, kar je treba poudarjati.

Čemu je Trumanova administracija ustvarila histerijo, ki ne more imeti za posledico drugega kakor fašizem?

Kdo nas ogroža? Rusija je ogromna sila, toda na svoji celini, dočim so Zed. države velesila tudi na vseh oceanih, na vseh morjih, v zraku, v atomski grozi, v industriji in sploh na vseh poljih ustvarjanja in v vseh pomogah vojnih strahot.

Čemu torej treba postaviti, s katero se bi zadržalo ne samo komunistično stranko temveč vse radikalne, in potem še vse druge liberalne skupine, kajti po Mundtovem načrtu si "sopotnik" čim si zoper grehe kapitalizma.

Zares, daleč smo prišli! In če ne bomo vsi, ki smo in še verujemo v našo demokracijo pametni, tedaj pride nad nas doba teme. Dovoljeno ti bo le kimati, ali pa se podvrže inkviziciji — morda hušji, kot pa so jo v Španiji poznali.

Carey McWilliams kot mož, ki vrši svoj delež, da bi mogla demokracija delovati za vse Američane. Je še mnogo drugih, ki se bore kakor on, da bi bilo pri nas vzpostavljeno merilo individualne vrednote vseh Američanov. Takpo dobiva na mnogih frontah moč gibanje proti predsodkom in zapostavljanju — v tem je upajno znamenje našega časa.

Common Council.

Društvi št. 70 in št. 170 ABZ vabita na piknik, ki bo 6. junija

Chicago, Ill. — Ameriška bratska zveza slavi svojo petdesetletnico. Društvi Liberty Bell št. 70 in Illini Stars št. 170 ABZ jo bosta proslavila prihodnjo nedeljo 6. jun. v Tarnov Grove, 90. cesta in Archer Ave. v Willow Springsu. Ta vrt je dva bloka od vseh vsem znanega Keglovega vrta.

Govornik ob tej priliki bo Anton Zbanič, glavni tajnik ABZ.

V Willow Springs vozijo regularni busi iz Chicaga in nazaj vsako uro eno. Kdor nima svojega avta in se ne želi peljati z busom, mu bo ustrezno, kajti lahko se pelje z društvenim busom in voznina tja in nazaj je samo \$80c. Prvi društveni bus odpelje z Wolcott St. (vokal 22. ceste ali Cermak Rd.) ob 10. dopoldne in drugi ob eni popoldne ravno od tam.

Ako si sedeža na teh busih še niste rezervirali, poizvedite ako je še kaj prostora. Pokličite Frontier 0681.

Slabega vremena se vam ni treba bati. Kajti tudi ako bi deževalo, na tem vrtu je velik paviljon z vsemi udgodnostmi za goste. Vstopnina je prosta.

Torej na svidenje to nedeljo 6. junija v Tarnov Grove, Willow Springs. — O.

Rezervirajte si datum za piknik v korist Proletarca

Chicago, Ill. — V soboto 17. julija priredi klub št. 1 JSZ piknik v korist Proletarca. Prične se popoldne in traja do poznega večer.

Imeli bomo prvovrsten orkester in fino postrežbo. Torej ne pozabite si zabeležiti ta datum (17.) julija za poset tega piknika na Keglovem vrtu v Willow Springs.

Izvoz starega železa iz Nemčije

Nemčiji, kakor Japonski, smo dali po prvi svetovni vojni veliko starega železa, ki ga je znežala z železno rudo in si tako omogočila obnovitev ogromne jeklarne industrije. In pa militarnost smo ji ojačali. Sedaj je v Nemčiji starega železa nič koliko. Razbiti tanki, polomljene ladje, o, kaj bi naštevati! Pa so se Američani in Angleži dogovorili, da ima Nemčija na svojih poraženih bojiščih starega železa preveč. Zato ga je dobila Anglija 500,000 ton, Zed. države, ker imajo svojega zadosti, pa so ga vzele le 7,000 ton.

NOVA JUGOSLAVIJA V BOJU ZA ODPRAVO NEPIŠMENOSTI, KI JO JE PODEDOVALA OD NAZADNJAŠKIH PREDVOJNIH VLAD

Od jugoslovanske ambasade v Washingtonu smo prejeli lično ilustrirano, mikavno urejeno knjižico, s statističnimi podatki o šolstvu v predvojni in v novi Jugoslaviji z ozirom na pobjanje analfabetstva (nepismenosti). Pisana je v angleščini.

Pred vojno je bilo v Jugoslaviji 44.6 odstotkov prebivalstva nepismenih.

V nekaterih provincah 80 odstotkov ljudi ni znal čitati ne pisati. V muslimanskih predelih ni niti eno dekle pohajalo v šolo. V teh zaostalih krajih so pozabili česar so se naučili tudi tisti, ki so sicer bili v šoli. Pisali itak niso nikomur, vsled revščine in zaostalosti pa tudi brali niso. Niti se ni v takih predelih nihče trudil, da bi revni masi preskrbel knjige in časopise. Ta statistika pravi, da v zaostalih, primitivnih krajih bilo mnogo vasi, v katere ni kak dnevni časopis nikoli zahajal.

Prejšnja vlada se je naložila za odpravljanje nepismenosti zelo malo lotila. Od leta 1921, ko je prišla na oblast, pa do leta 1941, ko je bila napadena, se je število nepismenih znižalo samo 5.9 odstotkov. Vzel bi dve sto let, ako se bi analfabetstvo v Jugoslaviji odpravljalo po tem merilu.

V novi Jugoslaviji pa je tempo silno pospešen. Ze leta 1945-46 se je učilo pisati in brati okrog 300,000 nepismenih, leta 1939 pa samo 28,527.

Sedanja petletka ima namien v tej dobi nepismenost v Jugoslaviji popolnoma odpraviti.

V prvem letu po osvoboditvi je zelo primanjkovalo učnih predmetov. Svinčnike so morali marsikje prerežati na dvoje. A že leta 1946 so dobili tečaji za odpravljanje nepismenosti v Srbiji 100,000 svinčnikov in milijon učnih knjig. Sedaj seveda je veliko boljše. Med vojno je bilo mnogo šol porušeni, ostale poškodovane in vsa šolska oprema je bila uničena. Porušene šole so bile nadomeščene z novimi, poškodovane so popravili in zgradilo se je veliko novih šol v krajih, kjer jih prej ni bilo, ali pa jih je bilo premalo.

V Bosni in Hercegovini n. pr. so imeli pred vojno na vsakih 2,465 prebivalcev v okrožju 55 kv. milj po eno šolo. Vsled tega more pohajati v šole samo 45 odstotkov otrok šolske starosti. Silno manjka tudi učiteljev. Treba bi jih bilo v tej republiki (Bosni in Hercegovini) 3,000, ima pa jih samo 1,871. A še izmed teh je tretjina nezadostno kvalificiranih za učiteljsko službo.

Sledeče so podatki o številu nepismenih v posameznih republikah.

Republika Srbija

Prebivalcev šteje Srbija 5,745,000 (številke prebivalstva bazirajo na podatkih iz leta 1945). Nepismenih v Srbiji je bilo pred vojno 1,499,761. Po osvoboditvi se jih je naučilo v letih 1945-46-47 čitati in pisati 392,431, vsi pod 45 let starosti.

Republika Hrvaška

Prebivalcev 3,564,000 (Istra ni všteta). Nepismenih pred vojno 284,077. V prvih treh letih osvoboditve se jih je naučilo čitati in pisati 80,998.

Republika Makedonija

Prebivalcev 1,120,000. Nepismenih v tej novi ljudski republiki je bilo pred vojno 76.5 odstotkov. V prvih treh letih se je naučilo čitati in pisati 79,700 odraslih ljudi, v tem letu pa računajo, da bo število nepismenih zmanjšano za okrog 80,500.

Republika Črna gora

Prebivalcev 371,000. Nepismenih pred osvoboditvijo 75-400, izmed teh 56,848 žensk. L. 1946-47 se jih je naučilo čitati in pisati 21,005, letos pa računajo, da jih dobi to znanje nadaljnjih 20,000.

Republika Bosna in Hercegovina

Izmed vseh republik zvezne Jugoslavije je odstotek nepismenih v Bosni in Hercegovini največji. V stari Jugoslaviji je bilo njeno šolstvo najbolj zanemarjeno. Prebivalcev šteje 2,390,000. Nepismenih v času osvoboditve 900,000. L. 1946 se jih je naučilo čitati in pisati 65,000, leta 1947 pa nadaljnjih 125,664.

Republika Slovenija

V Sloveniji je odstotek nepis-

menih najnižji izmed vseh krajev Jugoslavije. Ob osvoboditvi jih je bilo samo 5,085 in še to večinoma taki, ki so nad 50 let stari. Za Slovenijo torej analfabeti niso nikak težak problem. Prebivalcev šteje 1,128,000. Osnovne šole ima po vseh krajih in po osvoboditvi se jih je še pomnožilo. Ravno tako tudi število gimnazij ter drugih učnih zavodov. Vsled svojega visokega učnega standarda se Slovenija s svojimi mesti, trgi in vasi od večine ostalih krajev Jugoslavije zelo razlikuje.

Problem odpravljanja nepismenosti in dviganja izobrazbe je torej v Jugoslaviji izredno velik in združen s težavami in ovirami. Ljudi, ki žive že stoletja v tradicijah primitivnosti je pač težko pripraviti k učenju. Toda kot že omenjeno, en cilj sedanje petletke je, da se nepismenost popolnoma odpravi, mladini pa da vse prilikožnosti za pridobitev znanja, da bo Jugoslavija postala iz zaostale ena najnaprednejših dežel na svetu.

Kam z Japonci, ker se tako hitro množe?

Iz uprave nad Japonsko, ki posluje v področju generala MacArthurja, poročajo, da našo okupacijsko oblast skrbi, kam z odvsnim japonskim prebivalstvom. Rojstva se množe in smrtni slučaji se nizajo v številu.

L. 1947 je bilo na Japonskem 34.8 rojstev na vsakih tisoč prebivalcev. To je od leta 1925 najvišje število.

V istem letu (1947) je bilo 14.8 smrtnih slučajev na vsakih tisoč prebivalcev, ali najnižji odstotek od leta 1872. Umrlijost otrok je nižja kot kdaj prej od kar se vodi na Japonskem statistika o teh stvarih.

Neka katoliška organizacija na Japonskem, oziroma njeni misijonarji, apelirajo na Južnoafriško unijo, na države v Latinski Ameriki in na razne druge vlade, naj bi izselile nekaj milijonov Japoncev, ker se doma, na svojih otokih, v sedanjih razmerah nikakor ne bodo mogli preživljati, neglede kako pridno bi delali.

Japonska ima sedaj že skoro 80 milijonov prebivalcev. To je problem tudi za generala MacArthurja, ki pa se ga bo bržkone že letos iznebil.

Sole v Chicagu porabijo mnogo vode

Voda, ki se jo porablja v čikaških solah vseh vrst, stane obično \$800,000 na leto. Sole jo dobe vso brezplačno, torej na stroške davkoplačevalcev. In to ne samo javne temveč tudi katoliške ter razne druge privatne šole.

Deča se razgovarjata na ulici.

Prvi: "Nad bi volal, s čim se je iznebil, ko se ni bil iznebil?"

Drugi proučar: "S plinom osvoda!"

Tole mi ne gre v glavo?

Kako to, da sta Attlee in Bevin v svoji vnani politiki v arabskih deželah, v Grčiji, v Turčiji, v Nemčiji itd. tako reakcionarni, to mi nikakor ne gre v glavo! Kako moreta v ime naš delavske stranke in socializma voditi tako odločno torijsko, skoraj skor imperialistično taktiko, tudi tega ne zapopadem.

PRIPOVEDNI DEL

VLADIMIR NAZOR:

NOVELE

BOŠKARINA

(Nadaljevanje.)

V norem letu je pošast obletela vse vrhove okrog doline, ko je prispela pa nad hribe, ki je nad Zvanetovo vasjo, se je zopet spremenila v psa in jo mahnila proti vaškemu zvoničku, ki je — objasnjen od meseca — metal debelo senco čez trg in hišice.

3.

Mesec zahaja za goro. Iz globeli v dolini vro sence v jatah; ramljavo se po senozetih, po rebrih se pno, preplavljajo dolino. Vse postaja bolj skrivnostno in tej noči, polni prikazni. Val teme raste kakor morje pod udarci južnega vetra, prodira v soteske, požira poljane, se vzpenja po rebrih hribov. Kakor da se valjajo saje od nekod iz prepada, da bi pogoltnile vso dolino. Povsod je pusto in tesnobno; samo Zvanetova vasica je še vedno vsa v svetlobi kakor sredi dneva. V vasi je vse okamenelo in začarano; samo štirje jagnedi na oglih hišice botra Zvaneta so začeli trepetavati z listi in se majati v vrhovih. Potemneli so kakor stoletni hrasti, postali nekam širši čez sredo, vsak ima na vrhu grč, še po eno deblo je vsak pogoltnil proti tlom in po dve veji je kakor dve velikanski roki iztegnili proti kmetovi hišici. Da, štirje velikani sršijo sedaj na oglu hišice in gledajo volkodlaka, ki visi nad njihovimi vrhovi z botrom Zvanetom na hrbtu. Pes je zalajal, velikani pa so pograbili štiri strešne ogle in dvignili streho v zrak.

Hiša botra Zvaneta je polna ljudi kakor šipek plodov. Povsod vpitje in hrup. Vsi se gnetejo okrog botre Barbare, ki sedi na ognjišču, toči solze in si z rokama zakriva obraz, da bi ne videla nepravilnosti. Zvane razloči vse te obraze: botrovi upniki so, med njimi je tudi Keko, prvi sluga šjor Momola, četa slug z davkarje, s sodnije, strežajev in stražnikov, občinskih davkarjev, odvetniških pisarčkov in gozdarjev. Vojska sili v ženo in zahteva, naj plača dolg, davek, kazen, napitnino, podkupnino in ne vem, kaj še vse, Barbara pa tarna in prosi, naj potrpijo. — Zvane bo prišel s sejma, prinesel bo nagrado, kajti njihova Boškarina je krava posebne sorte, pa bo plačal; vso nagrado jim bo dal, če bo treba, pa še srajco s sebe in njene srebrne uhanke, krila in nove čevlje — da siromaštva se nič ne bojita, dokler jima je živa in zdrava krava Boškarina. — Tako govori botra Barbara, toda tisti odvrtni Keko, sluga in prodana duša šjor Momola, se porogljivo zasmije in zavpije nanjo. Kakšen Zvane, kakšna nagrada, kakšna Boškarina!

PRISTOJAJTE K

SLOVENSKI NARODNI PODPORNİ JEDNOTI

USTANAVLJAJTE NOVA DRUŠTVA. DESET ČLANOV(K) JE TREBA ZA NOVO DRUŠTVO

NAROČITE SI DNEVNIK

"PROSVETA"

Naročnina za Združene države (izvenem Chicago) in Kanado \$8.00 na leto; \$4.00 za pol leta; \$2.00 za četrt leta; za Chicago in Cook Co., \$9.50 za leto; \$4.75 za pol leta; za inoseststvo \$11.

Naslov za list in tajništvo je:

2657 SOUTH LAWNDALE AVENUE

CHICAGO 23, ILLINOIS

— Zvane, grdoba! Prodal si jo torej? Ugonobil si naju! In Bog te je kaznoval: napil si se; volkodlak te je... Le naj te nosi, ko si tak. Zvane, grdoba.

Zena divja in se dere kakor furija. Volkodlak pa kar naprej drži kmeta nad njeno glavo, ko pa tudi sam ogluši od ženskega kričanja, poleti zopet višje in utone v temi.

— Le naj te, nepridiprav! Pogini kakor pes! Dal Bog, Zvane, da ne bi vedel nocoj katere ti je desna in katere leva! — je še slišal ženino vpitje.

Boter Zvane leti po temi. Ne vidi več ne zvezd na nebu, ne ognja na zemlji; nobenega drugega glasu ne sliši razen zamahovanja pasjih nog. Čuti pa, da se mu bliža zadnja ura, kajti volkodlak ga nosi proti prepadu. Se nikoli do nocoj ni zadržal boter Zvane ob misli na smrt in ni občutil hrepenenja, da bi se rešil in živel, kakor prav ta trenutek. Ve, da je zanj vsega konec, da je propadel, da je smrt zanj edino kar ga more rešiti zasmehovanja ljudi, preganjanja upnikov, beračenja, lakote, žeje in mraza; lastna žena pa mu želi smrti in prav zato boter Zvane noče, da bi bilo vsega konec, noče umreti. Zavpil je nanj: "Pogini kakor pes! Dal Bog, da nocoj ne bi vedel katere ti je desna in katere leva!" Kmetič premišlja, kako bi ukrenil, da bi bilo vse ravno narobe kakor želi njegova Barbara, zlasti še, ker so tokrat še drugi, važnejši razlogi, da je ne uboga in da jo razjezi. In v smrtni uri se boter Zvane drži svojega starega načela: stori tisto, česar tvoja žena noče, da bi napravil, pa ti bo dobro! — Boter Zvane ve, kaj je v temu primeru nasprotno tistemu: "Pogini kakor pes!" — bogme rešiti se in živeti kakor obist v loju. Toda na noben način ne more zadeti zmisla onemu drugemu: "Dal Bog, da nocoj ne bi vedel, katere ti je desna in katere leva!"

Pošast leti, Zvane pa čepi na pasjem hrbtu in napenja možgane, kako bi razvozlat skrivnostne besede. Zdaj, ko ga bo konec, ga volkodlakov hrbet ne nosi več tako varno kakor prej; noč je popustila, morda nalašč, da bi ga pes laže stresel s hrbta in ga strmoglavil v dolino, tako da se boter Zvane vedno bolj prosto premika na onem hrbtu. Opazno in počasi, da bi tega pošast ne opazila, je zamenjal desni in levi rokav na ta način, da je slekel kamizolo in jo oblekel narobe. Nazadnje se mu je posrečilo, da je napravil takisto tudi s svojimi širokimi hlačami; volkodlak pa leti kar naprej, v temi je že videti bele čeri na dnu prepada.

— Prekleta baba! — vzdihuje boter Zvane. — Tudi to pot me je prevarala.

Kamenje na dnu globeli se zdi kmetu kakor zobje, ki rasto iz teme.

— Hej, škornje! — šepeta boter.

Drgetajoč od strahu in z veliko težavo, da ne bi izgubil ravnotežja, si sezuva kmetič škornje, potem si jih pa zopet obuje, levega na desno in desnega na levo nogo; oprjemlje se volkodlakovih ušes in upira pogled v prepad, ki odpira sedaj svoje želo točno pod njim.

Pes se ustavlja, laja in stresa glavo in hrbet kakor psina, kase ne premakne.

Volkodlak tuli, se grbi, poskakuje, skače in se otresa s celim telesom. Boter Zvane jezdi na njem kakor konjenik in smeh ga posiljuje.

— He, he, šjor Toni, dobro vas je pretentala botra Barbara, moja žena! Kaj niste tega vedeli, da izgubi volkodlak svojo moč, če si v temi zamenja levo z desnim in desno z levim, pa mora ubogati tistega, ki jezdi na njem? Ej, šjor Toni, kaj mi daste, da vas ne bi mučil, dokler petelini ne zapojo, in da vas v bodoče ne nadlegujem?

Pes visi v zraku, ne premika se. Kakor jagne je krotak. Piskajoč glas seže do kmetičevih ušes.

— Zvane, popeljal te bom v motovunski gozd, kjer je zakopano zlato, sami beneški cekini.

— Tatje so ga skrili. Nočem ga.

(Dolje prihodnjaki.)

BOSS STAVKARJU: "Lahko se vrnete, ker boj ste itak izgubili. Toda vrniti se smete le pod mojimi pogoji!"

Z UPRAVNIŠKE IN UREDNIŠKE MIZE

John Turk s čikaškega North Side nam piše med drugim: "Na seji društva Slovenski dom št. 86 SNPJ dne 16. maja je bilo pod točko "razno" predlagano, da naj po svojih močeh prispevamo v podporo našemu listu Proletarcu. Več članov je podarjalo, kako je nam tak list potreben, zato mu moramo pomagati da ga ohranimo. Odziv je bil dober. Nabranega je bilo \$27. Od tega je društvo prispevalo \$5.

Imena prispevateljev bodo objavljena v prihodnjem izkazu pod označbo tiskovni sklad Proletarca. Med njimi je tudi Anton Kravanja, ki vsled onesposobljenosti ne more delati že priložilo let in težko da. Pa imamo Proletarca vendar toliko v časih — saj je njegov stari prijatelj, da bi mu pomagal ako bi mogel. Ob tej priliki je John Turk poslal tudi dve celoletni naročnini. Obnovila sta jo Fr. Teropiš in Jennie Volk, vdova po pokojnem našem velikem prijatelju Louisu Volk.

"Big" Tony Tomšič iz Oaklanda, Calif., piše: "Svoj urad sem 'premufal' daleč na North. Odpotovala sva 18. maja in 20. maja sva bila že v Rentonu, Wash. Vzlic slabemu vremenu smo imeli ugodno vožnjo. 'Lizi' smo napojili z gasolinom, Tona pa z žlahtno kapljico, pa smo lahko vozili kar v dežju. Tukajšnji rojaki nam gredo vsi na roko čeprav se nismo z njimi osebno poznali. Saj kdo pa ne pozna 'Big' Tonyja! Skoro vsi so vedeli za najin prihod. Včeraj (21. maja) je imela glavno besedo koncertina. Tu ostaneva par tednov. — Pozdrav vsem od 'Big' Tonyja in mame Tomšič. — Ze prejel je v dopisu poročal, da bo vzel na to pot na sever še neprodane izvide koledarja in da bo skušal storiti kaj za Proletarca. Želimo jima prijetne počitnice.

Iz Strabane, Pa., je nam Jacob Pavčič poslal naročnino in pa \$1 listu v podporo.

Anton Zornik, Herminie, Pa., je poslal dve naročnini in piše, da ima z zdravjem še vedno neaprile. Sedaj ima največ opravka z zobozdravnikom. Naročnino sta obnovila Anton Chater iz Pittsburgha in Michael Praznik iz Jeannette.

F. Perhaj iz Detroita je sporočil, da mu je naročnina potekla in je ne bo več obnovil. Iz pisma je razvidno, da je to sporočilo, ki je v angleščini, napisala mlada roka. Vzrok odgovoda ni naveden. Morda bi utegnil tega rojaka ob priliki obiskati Joseph Korsic?

Peter Swolsak, Chicago, je obnovil naročnino in prispeval \$2 v tiskovni sklad.

John Selak, Los Angeles, California, je poslal \$25 v tiskovni sklad in eno novo naročnino. Pravi, da pomaga, ker želi temu listu zmago nad draginjo, ki ga je prizadela razdajanje tiskovnih stroškov.

John Turk, Detroit, Mich., je poslal dve celoletni naročnini in \$3.50 v tiskovni sklad. Obnovila sta jo Frank Modoc in Jacob Ločnikar. Omenja težave rojakov, ki so vsled starosti ali boleznih brez dela in dohodkov. Tako pravi, da Ignatz Repovš Proletarca rad čita, a obnoviti ga ne more, ker ne dela že čez leto dni. So pa tudi taki ljudje, ki bi ga lahko obnovili, toda nimajo "časa" čitati. Dalje Korsic omenja, da se bi v Detroitu za Proletarca lahko več storilo, ako bi člani bivšega kluba JSZ in drugi prijatelji lista bolj sodelovali. Naši rojaki v Detroitu so raztreseni križem prostranege mesta in zato en sam ne zmora naloge, ki jo bi morala vršiti skupina ljudi.

SANS, podružnica št. 1 v Detroitu priredi v nedeljo 13. junija ob 4. pop. predvajanje slik. Vstopnina prosta.

John M. Stonich, Pueblo, je nam poslal dve naročnini in Anton Zornik, Herminie, še tri celoletne.

Federacija društev SNPJ v Kansasu je obnovila članarino Prosvetni matici. Njen tajnik M. Gorence je poslal v ta namen vsoto \$12.

John Krebel, Cleveland, je poslal enajst naročin, med njimi eno novo.

Upravnica Anne Beniger, kot smo omenili v prejšnji številki, je šla dne 21. maja v bolnišnico. Slabega zdravja je že par mesecev. Nahaja se v Billings Hospital, 930 E. 59th St., Chicago.

Dokler ne okreva, nam bodo ob svojem prostem času pomagali drugi, ki so večji v računih in upravniskem delu.

Jack Meseč je ob priliki koncerta 9. maja v Waukeganu izročil Angeli Zaitz \$9 za naročnino in \$7 pa v tiskovni sklad, dr. Andrew Furlan pa \$10. Imena prispevateljev so bila objavljena v prejšnji številki.

Justin Seitz, ki se je pred nekaj leti preselil iz Chicago v bližino Clarendon Hillsa, se je oglašil v našem uradu, plačal naročnino in prispeval \$2 v tiskovni sklad. Istotako nas je obiskal Anton Jordan iz Fontane, Calif., ki je prišel v Chicago po opravkih. Prispeval je v tiskovni sklad \$2. Pravi, da so naši ljudje tam prav zadovoljni.

Joseph Ovca, Springfield, Ill., piše med drugim: "Cenjena upravnica: 'Pošiljam vsoto za štiri naročnine, \$2 v tiskovni sklad (imena so bila objavljena v prejšnji številki) in \$15 v korist Proletarca z naše prvomajske priredbe, ki smo jo imeli skupno s Slov. narodnim domom. In tako se je prebritek tudi delil. Seveda, ni dosti, a pomaga vendarle. Prireditev je bila živahna. Gleda udeležbe smo že v naprej vedeli kolikšna bo. Imamo ljudi, na katere se zanesemo, da pridejo neglede na vreme. A žal, da je takih manj leto za letom, mladi pa se večinoma ne zanimajo. Presenetili pa so nas iz Witta, Ill., Luka Podbregar, Perme in Korbar s soprogami. Upam, da so se med nami dobro imeli. Žal, da s soprogo nisva mogla biti do konca z njimi. Več o tem bo poročal John Goršek.

Dr. John J. Zavertnik
PHYSICIAN AND SURGEON
3724 WEST 26th STREET
Tel. Crawford 2213
OFFICE HOURS:
1:30 to 4 P. M.
(Except Wed., Sat. and Sun.)
6:30 to 8:30 P. M.
(Except Wed., Sat. and Sun.)
Res. 2219 So. Ridgeway Ave.
Tel. Crawford 8446
If no answer — Call
Austin 5700

šek. (Njegov dopis je v tej številki.) Vedno je tako: čim starejši sem, več dela imam. Priloženo pošiljam za naročnino, podpore in delež z naše prvomajske zabave \$29. Izkrten pozdrav vsem!" Tako zaključuje ta naš stari prijatelj svoje pismo. Da bi le še mnogo takih poslal! Ker ima čezdalje več dela, kakor pravi, to ob enem pomeni, da je za aktivnosti tudi čezdalje bolj mlad.

Še nekaj o carini na pakete, pošiljani v Jugoslavijo

Jugoslovanska ambasada v Washingtonu je nam v pismu, datirano 21. maja, poslala glede pošiljanja paketov v Jugoslavijo sledeče pojasnilo:

"V zvezi s carino, ki se jo plača na gotove predmete, pošiljanih v darilnih paketih v Jugoslavijo, so bile izvršene gotove spremembe, da se preprečuje nedovoljena trgovina in špekulacije. Izvzete od carine so ponošene obleke, perilo, ponošena obuća in živežne pošiljave. Plača pa se carino na kavo in čaj, ako se jo pošlje več kot en kilogram. Na poper se jo plača ako ga je v paketu nad 250 gramov, na vanilo ako jo je v paketu več kot 100 gramov in istotako na cimet. Uvozno dovoljenje ni potrebno."

Kolikšna je carina na posamezne predmete, v pismu atašeeja za tisk ni pojasnjeno.

Iz drugega vira smo dobili pojasnilo, da je glavni vzrok uvedbi carine nad religiozni paketi, kot pove že gornje pismo, ker se je z njimi "razvila trgovina in špekulacije". In ker hoče vlada to preprečiti, je uvedla carino, ki je, kot razvidno iz starokrajskih pisem, jako visoka.

Iz informacij iz poštnega urada vemo, da nima s tamkajšnje carino ameriška pošta nič opraviti. Je pa seveda takoj ukinitvi lista staro poštnino na darilne pakete, ki pa je samo 8c prihranila pošiljatelju, brez ozira na težo. Postal Bulletin št. 19127, z dne 29. aprila to leto je imel tozadevno določbo o ukinitvi darilne poštnice table.

Članek o teh stvareh z dotedaj znanimi pojasnilo o zacarinenju ameriških paketov je bil v Proletarcu z dne 19. maja na drugi strani, in nekaj komentarja o tem je v Proletarcu z dne 26. maja.

Zelo verjetno je, da so nekateri ljudje res veliko prejeli in potem odvišne stvari drago prodali. V kateri jugoslovanski republiki se je v tem oziru največ zagrešilo nam ni znano. Dvomimo da bi prejemniki v Sloveniji kupovali s poslanimi predmeti. Saj ne v splošnem. Vemo pa, da so jih delili z drugimi potrebnimi ljudmi, ki nimajo nikogar tukaj, da jim bi poslal kaj za priboljšek, ali pa obleko.

Svetujemo, ne pošiljati tja nove obleke, ne novih obuv in ne novega perila (linen). O sladkorju ni v pismu z ambasade nič rečeno. Torej sodimo, da je izvzet iz carine. Zacarinjeni so vsi luksuzni predmeti.

Naredba ameriške pošte je, da vsled carine na pošiljate blaga v stari kraj paketov z označbo "G.L.V." (Gift Parcel), ne bo več sprejemala. Pakete seveda še vedno lahko pošiljate do teže 44 funtov. Poštnina je 22c od prvega funta in 14c od vsakega naknadnega funta teže. Treba je izpolniti kot prej carinski izkaz (Custom Declaration, Form No. 2966). Ne pozabite priložiti v paket seznam poslanih stvari. To formo dobite na pošti. Priporočljivo je, da ako kaj pošiljate v dar, napišete na paket "Unsolicited Gift", kar pomeni, da vsebina ni od tam naročena.

Zelite najboljši Angleško-slovenski besednjak? Ali pa Angleško-slovensko berilo? Pišite po eno ali drugo knjigo v knjigarno Proletarca. Prva stane \$5, druga \$2. Avtor obeh je dr. Kern.

ZA LIONE TISKOVINE VSEH VRST PO ZMERNIH CENAH SE VEDNO OBRNITE NA UNIJSKO TISKARNO

ADRIA PRINTING CO.

1838 N. HALSTED ST. CHICAGO 14, ILL.

PROLETAREC SE TISKA PRI NAS

John Goršek piše

Springfield, Ill. — Praznik mednarodnega delavstva, Prvi maj, je že precej časa za nami. Vsled tega je to poročilo o poteku naše prvomajske veselice nekoliko kasno. Vršila se je 2. maja, torej v nedeljo, ker smo na ta način mogli računati na boljši uspeh.

Kot ste razvideli iz raznih poročil, je bil letošnji prvi maj praznovan vsepovsod, razen v naši deželi. Tudi drugod so ga praznovali, kakor jim je bilo v danih razmerah mogoče. V enih državah vse ljudstvo, v drugih, kjer je reakcija na krmlju, pa samo zavedno delavstvo.

Naša prvomajska veselica je bila prilično uspešna. Poset s strani naših tukajšnjih rojakov je bil dober, k boljši razgibanosti priredbe pa so pomagali še posetniki iz Witta. Hvala vsem, ki so prišli, pa bodisi od blizu in daleč.

Pogrešali pa smo na tej veselici samo eno, in to je Majski glas. Vsako leto v preteklosti smo ga razpečevali med posetnike, letos pa je izostal. Seveda so temu krive razmere, katere izhajajo iz čedalje večje draginje. Razume se, da vsakdo ga ni pogrešal, vsekakor pa marsikdo, posebno še redni čitatelji Proletarca. Zeleti je, da vsi naročniki in čitatelji delujemo na to, da bo "Majski glas" spet prihajal med nas vsako leto.

Spominjam se, da ko sem pred leti razpečeval "Majski glas", sem nekoga vprašal, naj si ga naroči — cena je bila menda samo 25c. Odvrnil je: "Kdo pa bo tisto bral!" In zaničljivo je gledal na platnice. S tem je dotičnik pokazal svojo nevednost v polni meri, a mislil je, da je "smart".

Take vrste ljudi se je dobilo vsepovsod. Teh skušen sem si dobil že pred mnogimi leti, ko je bilo delavsko gibanje med Slovenci in med večino drugih narodov še v povojih.

Vesel pa je človek takih ljudi, ki radi citajo, in ki ne govorijo zaničljivo in izvalno, in se ne branijo lista, revije ali knjige, ki jim jo ponujaš.

Tudi je veliko takih, ki se strinjajo, tudi brali bi na račun drugih, a da bi se sami naročili na list — ne — denarja se jim škoda zdi. Svojeaga namreč — denar drugih se jim nič ne smili. Kako nespametno delajo ob takem mišljenju, to jim ne gre v glavo!

Ako tako osebo vprašate, naj se naroči na delavski list, ti odgovori, da morda bi, a kaj hoče, "ko pa ne utegnem čitati!" Drugi izgovori je starost, slab vid, imam že drugih listov preveč, bom še druge pustil itd., itd. In pa da je list, ki ga mu ponudiš, predrag.

Vsa taka izmikavanja niso drugega kot prazen izgovor. In ob enem je nam vse to priča, da bo vzel še mnogo časa, predno bodo zavladali boljši časi in se svet res strne v resnično človeško družbo. — John Goršek.

Bevin dolži Rusijo

za kalilko miru

Angleški vnanji minister Ernest Bevin pravi, da je toliko nepokoja in vretja po svetu vsled intrig Sovjetske unije ter njene agresivnosti. Le ako se bo ona umirila in začela sodelovati, namesto nagajati, pa bo nastal mir po svetu. Tass torej dolži kalitve miru Anglijo in posebno še ameriško vlado, Bevin in Truman pa Rusijo.

Senator Taft za več ekonomije

Ohijski senator Taft in aspirant za predsednika svari, da če zvezna vlada ne bo drastično omejila izdatkov, bomo zagazili v inflacijo in v ekonomsko krizo, ki bo katastrofalna za deželo. A da bi on podal kak konstruktiven načrt, tega ni storil, ker tudi njegova stranka je za razpisanje ljudskega denarja.

KRITIČNA MNENJA, POROČILA IN RAZPRAVE

KOMENTARJI

(Nadaljevanje s 1. strani.)

da. Amok policijski načelniki se pritožujejo, da se s temi "spomini" dogajajo ropi, družinske tragedije in pa da se otroci, ki se igrajo z njimi, ubijajo drug drugega. Čudno, kako nespametni so ljudje. Ko je v družini kdo vsled igrice ubit, vse plaka. A dokler nesreče ni, se smejo otroci in odrasli s "spomini" svobodno igrati. In mali dečki pa gredo s temi cevni na ulico in ropajo. "Kje si dobil revolver?" vpraša policaj. "Brat ga je nam poslal z Japonskega." (Ali pa iz Nemčije.)

Ničesar ni bolj tragičnega kot videti dečke, ki se igrajo po ulicah z igračkami samokresi in se čni predstavljajo za roparje, drugi za policaje, ali pa za FBI. To ni zabava. To je zlo. Reci otroku, ne se igrati z orožjem, in ne igrati vloge roparja, policaja ali pa detektiva. Saj je vendar na razpolago vse sorte drugih sportov, v katerem otroku ni treba mišliti na ubijanje, na ropanje in na druga zla.

V Lincolnu parku v Chicagu so trije pobalini, v starosti okrog 16 let, napadli nekega mladega pastora, ga pretepli in oropali. Policija, ki ima seznam raznih zlikovcev, je zasumila dva dečka, v starosti okrog 16 let, s katerimi je že imela opravka. Ko je šla poizvedovat na njun dom, so ji povedali, da sta fanta "na počitnicah". Izsledili so ju in aretirali. K begu jima je pomagal oče enega fanta čim je zasumil, da sta v "kaši". Sedaj je tudi oče v nji. In bi šel na moral biti najbolj kaznovan. Pa ima bržkone "pull" in se ne bo nikomur nič zleglo. Nerodno je le, ker sta se dečka lotila duhovnika, ne pa kakega italijanskega težača.

Na Finskem je koncem maja nastala politična kriza, ker je večina parlamenta vrgla komunista Yrjo Leiona iz vlade. V nji je bil notranji minister. In notranji minister v večini evropskih dežel je glavni policije in voliš. "Nočemo druge Čehoslovaške," so rekle protikomunistične stranke, in Yrjo Leion je moral resignirati. Čim je to storil, je ameriška vlada ukinita preklic trgovine s Finko. Taktika našega državnega departmanta je, da se USSR in vse njene "satelite" ekonomsko bojkotira. Ker se je na Finskem izrazil "protikomunistični" val — halo — že smo pripravljeni pomagati. In tako bo Finska dobila stroje, posebno opremo za elektrarne, stroje za žage itd., ki jih ima v Ameriki že dolgo naročene, a jih ji naš državni departament ni pustil poslati. Ako bi v Washingtonu razumeli, da miru po svetu na ta način nikoli ne bo, bi rajše proglasili svobodno trgovino z vsemi deželami, torej tudi s sovjetskim blokom, ker vzhodne dežele potrebujejo trgovanje z nami in z drugimi državami po svetu in mi potrebujemo trgovanja z njimi.

mi. Ekonomsko obzidje, ki ga grade Zed. države proti sovjetskemu bloku, se bo maščevalo, ker noben Marshallov plan ne more koristiti, ako je namenjen škoditi neljubim deželam.

V Koreji — to je, v ameriški coni Koreje, so imeli meseca maja volitve. Pravijo, da so bile prve po tisoč letih. V agitacijski vihur je bilo nad 500 ubitih in na tisoče pretepenih. Volitve so se vršile pod varstvom ameriške okupacijske armade in ameriške politične oblasti. Izpadle so tako, kot so želeli korejski imoviteži ter ameriški uradniki. A očitno je, da tak izid ljudstva ni zadovoljil. In še manj pa se verni del Koreje, ki je pod sovjetsko okupacijo. Moskva je Washingtonu že večkrat predlagala, naj se iz Koreje umaknejo ameriške in sovjetske čete, ljudstvu pa prepusti, da si določi obliko vlade brez vnanjega pritiska. Amerika je te predloge odbila. Boji se, da ako naše okupacijske čete in oblasti odidejo, bo vsa Koreja postala kar preko noči "komunistična". Ta strah je upravičen, kajti Korejci so več kot stit ne samo izgnanih japonskih magnetov temveč prav tako tisti, ki jim jih usilujemo. Prednost sovjetske propagande proti ameriški je v tem, da Korejcem obljublja razdeliti bogastva, ki so posest domačih baronov in Japoncev, a ameriška oblast pa se mora trdovratno držati pravila, da je privatna lastnina svetinja, ki jo je treba čuvati za vsako ceno.

Nizozemska Wilhelmina je po 50 letih vladanja prepustila kraljevsko službo svoji hčeri, 39-letni Juliani. Wilhelmina ima 69 let. Nizozemska je ne le kapitalistična temveč še posebno imperialistična dežela. Svoje kolonije na Pacifiku in drugje si je po tej vojni obvarovala s pomočjo angleške in ameriške oborožene sile. Wilhelmina je tudi dobra trgovka. Casniška agencija AP pravi, da znašajo njene vložitve v nizozemskih korporacijah širom sveta nad 20 milijonov dolarjev. Prestol je zasedla, ko ji je bilo 18 let. Oziroma že ko je bila 10 let stara, tik po smrti svojega očeta kralja Williama III. Do njene polnoletnosti je bila regenta njena mati. Nizozemska je star spomin na starodavno zgodovino, ko so vsled pomorske sile in ropanja po tujih deželah po Pacifiku in drugje mogle tudi male države postati velike. Nizozemska je poleg Portugalske in Belgije izmed njih zadnji ostanek. Španija pa je svoj imperialistični sloves izgubila že dolgo prej — največ v vojnah z Zed. državami in pa v revolucijah proti nji v takozvani latinski Ameriki. Juliana, ki je postala sedaj "njeno veličanstvo", bržkone pozna zgodovino in ve, da ni drugega kot podložnica Velike Britanije in Zed. držav.

V Chicagu je v času stavke klavniških delavcev bilo na staz

KAJ LAHKO STORI VSAKDO IZMED NAS V KORIST "PROLETARCA"?

- Frdibivajmo na NOVIH naročnikov
- Obnavljajmo naročnino TOČNO čim poteče
- Agitirajmo med drugimi naročniki, da store isto
- Prispevajmo v PROLETARCEV tiskovni sklad in priporočajmo to tudi drugim
- Oglašajte v PROLETARCU priredbe društev in druge stvari
- Naročite slovenske in angleške knjige iz PROLETARCEVE knjižarne
- Poskrbite, da si naroči AMERIŠKI DRUŽINSKI KOLEDAR vsi tisti, ki tega še niso storili
- Naročite KOLEDAR tudi svojcem v starem kraju in enako PROLETARCA.

Vsakdo naj stori za naš list kolikor more, pa bomo vse težave zmagovali

A Difficult Task

zi pred klavniškimi obrati vsak dan, po 24 ur na dan okrog tisoč policajev, prve dni stavke skoro dva tisoč. V isti dobi se je v Chicagu zgodilo 37 umorov, nad 60 posilstev, nešteto vlovov in ropov. Sedaj, ko je stavka izgubljena in je pred klavnicami spet "red in mir", so policaji zopet na straži po ulicah, a ne izgleda, da so se zločini kaj pridali znižali. Naše mesto je pač Sodoma in Gomora in ni še bilo župana, ki bi ga mogel poboljšati. Zdi se, da tudi sedanji župan Martin Kennelly ne bo mogel izpolniti svojih obljub.

Luigi Eisaudi, star 74 let, je prvi redni predsednik italijanske republike. Bil je bankir, je imovit in sploh v vseh ozirih tak človek, kakršni si predstavljajo za "vzorne republikance" ameriška plutokracija. Luigi bržkone ve, da se imata on in njegov premier Alcide de Gasperi zahvaliti našemu Wall Streetu za njuno zmago. A med italijanskim ljudstvom se svita, da čeprav je glasovalo za krščansko demokratsko stranko in zmagalo — vendar ni zmagalo! Triumfirali so privilegiji. Ljudje s ceste in s kmetov so glasovali zanje zato, ker so jim s prižnjen in v spovedniških zapretili, da bodo ob zakramente in obsojeni v večno pogubljenje, ako ne zmagda de Gasperijeva — to se pravi — vatikanska stranka. Zmagala je. In sedaj — kako izpolniti obljube? Kako rešiti socialne probleme? Za enkrat sicer gre, ker se ameriški dolarji še uspejajo v Italijo. A kaj, ko se bo to nehalo?

Riža bo v Aziji vsled preobljudenosti še dolgo primanjkovalo

Ameriški živilski veščak dr. John Efferson pravi, da je študiral vprašanje prehrane v osmih azijskih državah. O pridelovanju riža meni, da se še vedno vrši po starodavnih primitivnih metodah, dočim se prebivalstvo množi. Le ako se Kitajci in druge Azijate nauči pridelati več na vsak akter plodne zemlje, bodo došli narastek prebivalstva tudi s prehrano. Drugače bodo vsako leto mnogi umrli od lakote in drugi pa živeli v pomanjkanju. Nauk: Namesto da bi Kitajce oboroževali za podaljšanje civilne vojne, čemu jim rajše ne bi dali vzgoje v umetnem kmetijstvu? Mnogi ameriški poznavalci razmer v Aziji pravijo, da bi ondodnemu prebivalstvu tudi nekoliko znajha o porodni kontroli nič ne škodovalo.

Ničesar ni bolj tragičnega kot videti izgnance v aliži. — (Jofina.)

Potopis iz Detroita v Kalifornijo

Piše RUDY POTOCHNIK (Nadaljevanje.)

Iz Las Vegasa smo se odpeljali proti Kaliforniji. Cesta je lepa in nas zopet pelje po nekakšnih hribih. Prvo pridemo v San Bernardino. Ob cesti se nam razprostirajo lepi nasadi pomaranč in grape fruit. Ker mojega svaka (brata moje žene) že nisimo videli kakih 25 let, smo se že prej odločili, da ga obiščemo, ako ga bomo našli. Ko smo nekaj časa vpraševali in poizvedovali, smo ga dobili. Hoteli smo ga presenetiti, a smo ga z obiskom preveč zmešali. Poznal nas ni, sumil pa je, da moramo biti kak poznanci ali morda celo tudi sorodniki. Ko mu je žena povedala, da je njegova sestra, nekaj trenutkov ni zagal sprejeto. Bil je nas jako vesel, a nismo utegnili dolgo ostati pri njemu. Dogovorili smo se, da se v kratkem zopet snidemo. Zvečer smo dospeli v Pomono k prijatelju Tedu Ocepku in k njegovi družini, in s tem je bilo naše dolgo potovanje takorekoč zaključeno.

Prvo noč pri njemu smo se dobro odpočili. Zjutraj, ko vstanemo, je bilo vreme jako lepo. Ocepki ima hišo na hribu, s katerega je lep razgled in divili smo se naravi Kalifornije. Sin je odšel v Modesto na svoje delo in obljubil, da nas pride iskat kadar želiva. Z ženo sva sklenila obiskati vse prijatelje v Pomoni, Fontani, El Cajonu in drugod okrog Los Angelesa. Zanjih nekaj let se je izselilo iz Detroita v južno Kalifornijo precej naših prijateljev.

Pomona in Fontana sta mali mesti, grade pa v njima veliko novih hiš. Industrije tu ni veliko, a ljudje se preživljajo na en ali drug način. Nekateri rojaki imajo lepe oranžne in grape fruit nasade in pečajo se tudi s kokosjerejo. Nekateri pa hodijo kam na delo. Klima je zdrava in čez dan toplo, ali zjutraj in zvečer je pa tudi precej hladno. Ko smo oranže v cvetju, široko lep voh. Nisem pa razumel, kako to, da imajo nekatera drevesa, da se debele sadeže, a ob enem so v cvetju. Nekdo mi je pojasnil, da tam kjer je sedaj cvet bo šele drugo leto sad.

Sli smo na obisk k našim rojakom v Fontano. Rad in z veseljem priznam, da so naši rojaki zelo vpljudni in postrežljivi. Imajo precej obširno dvorano, kjer se shajajo ob sobotah in nedeljah, balinajo in se zabavajo. Ne bom omenjal posameznih imen, in vse na drobno opisoval,

ker vzel bi preveč prostora. Vsem skupaj iskrena hvala. Reči moram, da naši ljudje so pridni in dobri gospodarji. Več se mi jih je pritoževalo, da ima sadje, ki ga pridelujejo, nizko ceno, zato so lani zanj malo dobili.

Nas prijatelj J. Lapp je nas peljal na goro Arrow Head Lake, ki je kakih 5000 čevljev visoka, na vrhu je mično jezero, velika drevesa in mesto samih letoviščarjev. Razgled z vrha po bližnji in daljni okolici je jako lep. Stanovanje nama je za par dni odstopil J. Lapp pri rojaku Vidergerju.

Čez par dni je prišel po naju moj svak, da bova par dni pri njemu, nato pa naju odpelje k tovarišu Petru Benedictu v El Cajon. Svak je naju odpeljal tudi v Palm Springs, kjer žive v zimskem času največ "film stars" in podobni ljudje. Okoličica so sami hribi in kamenje, v mestu pa krasni drevoredi, rože, lepe vile in trgovine. Klima pozimi je topla. Pri postavnih hišah vidim vrtovih privatna kopalnica, ki si jih lahko privoščijo oni, ki imajo pod palcem. Človek se čudi, kaj vse se da zgraditi in kupiti z denarjem!

Po dveh dneh obiska pri svaku je nas odpeljal v El Cajon k Petru Benedictu in njegovi družini, kjer smo bili dobro došli. Mimogrede k njemu smo se peljali tudi skozi San Diego, ki je lepo, precej obširno mesto.

Ob cesti ima Peter Benedict svoje business prostore: restavracijo, ki jo je vso na novo predelal, in gostilno, ali po detroitško, "beer garden". Poleg tega ima kak ducat kabin za turiste, prodajalno likernih pijač, trailerje za avte in na vogalu gasolinsko postajo.

Vse ima lepo urejeno. Tudi njegovi sinovi so uspešni pri njemu. Pri svojem domu ima lep vrt, ki je poln zelenjave in rož. Vreme je toplo in sonce sijaje. Zato tudi vse tako dobro raste. Peter pa zaliva in okopava vsak dan. V teh krajih je dobra klima in toplo, ampak dežja primanjkuje. Ako hočeš, da ti kaj raste, moraš namakati kot večina po vsi Kaliforniji in ostalih krajih po zapadu. Dežja dobe tu samo v zimskem času nekoliko.

Peter Benedict mi je takoj pomnil karo, ako se hočem voziti okrog, ker fantje so zaposleni in ne bi utegnili. In tako smo se vozili po okolici vsak dan. Sli smo pogledali tudi v sosedno republiko Mehiko. Meja ni daleč od tam kjer ima Benedict svoje posestvo. Pridemo v precej veliko mesto Tijuana. Po sredi je široka cesta, ob obeh straneh pa same odprte trgovine,

ne, ki nudijo turistom "spominkarje" (souvenirs). Tudi gostiln se ne manjka. Avtov pa vidiš največ iz Amerike. V gostilnah gajo mehiške godbe, ki ti radi zaigrajo, ako jim daš nekaj napitnine.

Ko smo si vse ogledali, smo se vrnili nazaj "v Ameriko". Med potjo Peter svetuje, da gremo še na Monte Helix. To je visok hrib blizu El Cajona, na vrhu hriba pa silno velik križ. To je božja pot. Zrak je bil kristalno čist, da smo si lahko ogledali vso okolico.

Po treh dneh bivanja v El Cajonu pride po nas najin sin s caro, da nas pelje na slovensko mesno zabavo v Fontano.

Ko stopimo v društveno dvorano v Fontani, je bila že polna mesalcev, spodnji prostori pa natlačeni pivcev.

Iz Los Angelesa so se rojaki pripeljali s posebnim busom. Zabavali smo se dobro. Videli smo mnogo starih Detroitčanov ter drugih prijateljev in ob enem se spoznali še z drugimi Slovenci. J. Lapp nam je preskrbel prenočišče, J. Lapp nas je pa povabil na kosilo naslednji dan.

Vozili smo se dalje do drugih prijateljev. Ustavimo se pri Tedu Ocepku, v mestecu Pomona. Ocepkovi so ravno par dni prej dobili novorojenčka (fantka). Nato smo se peljali v Modesto, kjer ima moj sin dom in delo. Modesto je lično mesto z lepo okolico (ravnina). Prideljujejo vsakovrstno sadje ter veliko orehov.

Hiše postavljajo vsepovsod, zato to mesto naglo raste. Industrije ni, razen velikih poslopij za prezerviranje raznega sadja (canning), ki pa obratujejo le v sezonskih dobah.

Pri sinu v Modesti sva ostala teden dni. Neki večer smo šli v odprto gledališče, kjer lahko slediš filmu ali kar že je na sporedu, kar iz avta. Pri vohu plačš, zapelješ, pa sedi v kavi in gledaš premikajoče slike. Ko zapelješ v vrsto, ti nekdo obesi zvočnik na okno, da vse lahko slišiš. Ko se naveličaš, poženeš karo pa greš.

Na poti proti domu smo šli še v restavracijo in kar smo naročili so nam servirali v avtu. V njemu smo jedli in pili kavo. Nato pa spet pogнали naprej (čuden svet).

V soboto smo se namenili iti v Oakland in San Francisco. Prvič, da bi obiskali tam naše znanke in prijatelje ter da si ogledamo kraje.

Vojna kakih 80 milj ti predstavlja lepo naravo. Pot proti Oaklandu gre skozi precej hribovite kraje. Dosepavi v Oakland obiščemo najprvo bivšega Detroitčana Ernesta Bajesa ter njegovo družino. Bajec je v Oaklandu že 14 let. Nato smo se ogledali pri "Big" Tonyju Tomiču, ki je nas radostno sprejel. Povedal nam je načrt o svoji "novi občini". Dejal je, da bosta z mamo imela 40-letnico zakona in obhajala jo bosta z novim "medenim potovanjem". A prej pa se bo vršila "ohčet" dotia. Povabil nas je nanjo in njegov predlog smo soglasno sprejeli.

Prenočili smo pri njih. Naslednji dan smo šli na ogled po San Francisco. Zdi se mi, da je San Francisco drugačno od večine drugih mest po Ameriki. In to zaradi lege, ker skoro vse je v hribih, a vendarle lepo mesto. Ob obrežju vidiš vse sorte stvari. Na nekaterih obrežjih skalah smo videli tudi precej morskih psov (sealions). Ob priloženosti smo se podali tudi na "Kranjski hribeček". Ustavili smo se pred Slovenskim narodnim domom — a žal, da je bilo vse zaprto. Nato smo šli v Tavarjevo gostilno, kjer pa tudi nismo dobili nobenega rojaka.

Čas je hitro potekal, pa smo se vrnili nazaj v Oakland na "ohčet", na katero je nas povabil "Big" Tony. Bila je vesela družba, dobra godba ter vsega na razpolago. Ker sem enkrat o tem že pisal, naj to zadostuje.

Se isti dan smo se vrnili v Modesto ter se pripravili za rajžo nazaj v Detroit.

Imela sva z ženo hričke za na vlak v pondeljek že kupljene, a v torko, dan pozneje pa se ni imela pričeti stavka železničarjev. Torej nisva vedela, ali se naj podava na pot ali ne. Lahko bi se zgodilo, da bi kje vlak ustavil, osobje šlo doli in midva bi ostala kje daleč stran od

vsega drugega prometa. Končno sva se odločila, da greva, kar bo — bo. Na našino srečo je bila stavka odpovedana. Po dveh dneh vožnje sva prišla v Chicago. Bila je ugodna. Ko smo se peljali skozi državo Utah in Wyoming, je jako snežilo. In po gorah si videl še vse belo — snežne kape vsenaokrog.

Planota tam skozi je sedem tisoč čevljev nad morjem, in potem pa še gore, ki se dvigajo z nje visoko v redki zrak.

V teh predelih Zed. držav se svet veliko peča z ovčjerejo. Videli smo jih, ko so jih gnali v paše na planine ali kamor že, da se čez poletje opomorejo, zdebele, si nabavijo volne, ali pa jim jo strižejo, kakor je že pasma. Ne vem, kako se te črede po prerijah hranijo, ker videl nisem drugega kakor divji pelin. A višje v gorah že morajo biti dobri pašniki zanje, drugače bi tolikšne črede v puščavi nikakor ne vzdržale.

Ko pridemo v Nebrasko in v Iowo, na poti proti Chicagu, postaja narava vse lepša vzlic preriji. Vidiš travo, zelenje, dreve in lepa polja. Deževalo je.

V Chicagu smo se ogledali pri znancih in prijateljih. E. K. Arko je prva družina, pri kateri se ustavimo, kadar nas pot zanesse v to mesto. Nemudoma stana oba rekla, da morava ostati tu saj par dni. Mr. Math Cukale je bil takoj na razpolago, da nas pelje kamor želiva.

Takoj prvi večer gremo z družino Arko in družino Cukale v Slovenski delavski center, kjer je urad Proletarca. Tam smo se srečali z več našimi prijatelji. Naslednji dan pa pravi Helen Arko, da morava na vsak način iti na severno stran obiskati naše prijatelje Gorenjce, ker nas žele videti.

Mrs. Cukale nam je napravila dobro kosilo in ko smo se tako okrepčali, se odpeljemo na North Side. Medpotoma se ustavimo v lepih prostorih (Club House Carso), ki jih lastuje rojak Abram.

Na severni strani smo se snidei z mojnimi prijatelji in znankami, s katerimi se še nismo videli od kar smo v Ameriki.

Veliko bi lahko pisal o teh snidenjih in sestankih, a bi bilo preveč. Rečem pa, da je bilo to srečanje veselo in da smo se pogovarjali pozno v noč. Mr. Cukale nam je bil dober voznik.

Hvala vsem!

Prenočila sva še pri Arkotovih, naslednji dan pa odpotovala na dom v Detroitu.

Dne 14. aprila smo šli z doma in 14. maja zvečer pa sva se vrnila. Naše potovanje je torej trajalo ravno mesec dni. Imela sva prav dobro "rajžo" ter videla veliko dežele — lepe in slabe. Nikakršne nezgode nismo imeli na tej dolgi poti. Ko sva se vrnila, sva našla vse v redu. Za to je skrbela hčerka, ki je ostala doma.

Ob prihodu domov se je pričela pri avtni družbi Chrysler stavka, zato mi ni bilo treba takoj na delo. Tako sem imel priloženost ob povratku iti na farmico kaj prekopat, saditi, okopati in predelati, včas pa tudi iti na piket-line.

(Konec.)

Plate angleških delavcev do 1. 1938 podvojile

Medta angleških delavcev je res več kot še enkrat tolikšna kot je bila leta 1938, a zvišale so se tudi cene — nekaterim potrebščinam več kot 100 odstotkov.

Ljubimci je globoka kakot morje. Čim več daje, tem več gromore. — Shakespeare.

Rezanje je in tolikšnej čista in nikdar propusta. — Osvet Willsa.

NE ČAKAJTE,

da prejmete drugi ali tretji opomin o potečeni naročnini. Obnovite jo čim vam poteče. S tem prihranite upravi na času in stroških, ob enem pa izvršite svojo obveznost

Iz SANŠovega urada

3424 W. 26th St., Chicago 23, Ill.

Kaj pomeni Mundt-Nixonov predlog, ako ga sprejme tudi senatna zbornica?

Kongresni odbor za ne-ameriške aktivnosti je predložil zbornici takozvani Mundt-Nixonov predlog (HR 5852), ki ogroža ustavne pravice in svobodščine ameriškega ljudstva in hoče vpeljati v Ameriki metode policijske države. Baje je namen tega predloga preprečiti totalitarne diktature, faktično pa jo pomaga graditi. V poslanski zbornici je bil že sprejet.

Za umetno krinko 'borbe proti rdeči nevarnosti' nas ta predlagana postava sili naravnost v fašizem in smatra za mednarodnega zarotnika vsakega, ki bi propagiral mirno razrešitev svetovnega nesporazuma.

Mundt-Nixonov predlog je zlasti nevaren Američanom slovenskega pokolenja, ki občudujejo hitri napredek ter gospodarski, politični in kulturni razvoj ljudstva v naši stari domovini.

Ta predlog najprej govori o svetovni komunistični zaroti, ki se baje kuje pod direktivo neke tuje totalitarne sile, koje namen baje je uničiti svobodne ameriške ustanove in ustanoviti totalitarne diktature pod dominacijo te tuje sile. Avtorji tega akta nameravajo združiti to namisljeno zaroto s sprejemom postav, ki določa 10 let ječe in \$10.000 globe za vsakega, ki bi na kateri koli način pomagal ali soglašal pri tej "zaroti".

Vsak Američan slovenskega pokolenja ali njegova organizacija, ki bi se upala kritizirati

ameriško zunanjo politiko, propagirala za prijateljske odnose med Ameriko in slovanskimi državami, nasprotovala Marshallovemu načrtu za Evropo, se protivila ameriški zunanji politiki napram Palestini, Grčiji, Turčiji, Koreji, Italiji itd. ali ki bi nasprotovala prisilnemu vojaškemu vežbanju in prisilni vojaščini, — bi pod to postavo lahko bil obtožen, da pomaga do ustanovitve diktature v Ameriki s tem, da pomaga 'slabiti' našo domovino z razširjanjem propagande za uničenje njenih ustanov.

Vsak posameznik in vsaka organizacija, ki nasprotuje trenju za vojno oboroževanje in propagira boljše socialno zaščito, boljše stanovanjske prilike ali pa kontrolo pretranih cen, bi bil lahko izpostavljen tej obdolžitvi.

Vsak unijski voditelj, ki napove stavko za izboljšanje delavskih razmer in plač, bi pod to postavbo bil lahko obtožen, da pomaga ali podpira ustanovitve totalitarne diktature.

Vsak posameznik in vsaka organizacija, ki se bori proti politiki in rasni diskriminaciji, ki ne uboga postav ali odredb glede ločevanja državljanov (jim-crowism), ki sklicuje shode ali se jih udeležuje, ali ki prisostvuje drugim aktivnostim za zahtevo od kongresa, da uzakoni postavbo proti linčanju in volivnemu davku, ali za enakopravno upo-

slitev delavcev, bi bil lahko obtožen, da pomaga ustanovljati diktature v Ameriki, češ, da pomaga podžigati socialne spore in nemire.

Ob kratkem, s tem aktom bi bil izgrajen stroj za popolnoma razvito policijsko državo ameriškega načina. Usmerjen je v prvi vrsti proti Wallaceovemu gibanju in potrjuje Wallaceovo izjavo, "da glavna nevarnost za našo svobodo ne preti od zunaj, temveč od domačega fašizma."

Mundtov akt odstranjuje civilne svobodščine ter jih nadomešča s policijsko državo. Imenovati tako postavbo samo neustavno, ne zadostuje. Pomeni tudi več. Če bo predlog sprejet tudi v senatu, kot je bil v poslanski zbornici, bo nadomestil naše demokratične ustanove s tako državo, v kateri bi svoboda misli in govora popolnoma izginila.

Če postane ta predlog postavba, bo ustavna demokracija popolnoma izumrla. V nadomestilo bodo državni detektivni brskali po vaših stanovanjih, stikali po vaših sejah in sestankih ter okrog vaših organizacij, vse z namenom, da doženejo, ako morda niste član 'komunistične' politične ali 'sopotniške' organizacije. Jezikoslovje tega predloga je tako široko in dalekosežno po svojem pomenu, da doseže vsakega, ki ima kolikoli želje, da si izboljša svoje življenjske razmere ali pogoje za boljše bodočnost svoje družine ali na kateri koli način izboljšati razmere na tem svetu.

Če bi bil ta predlog uzakonjen, bi osmešil demokratične tradicije Združenih držav in bi sramotil Ameriko pred svobodoljubnimi narodi vsega sveta.

Newyorški guverner Dewey je izjavil: "Ta predlog za kontrolo misli je izposojen od japonskih militaristov in predstavlja poizkus, kako se ideje razbijajo z batinami. Pomeni izgubiti vse ono, v kar verujemo."

Glavna naloga vseh svobodoljubnih državljanov Amerike mora biti, pomagati poraziti ta predlog. Naloge SANSa bi postale otekočene in celo neizvedljive, ker bi ne mogel več govoriti resnice in razkrinkavati pravico. Naš napreden tisk bi postal okostnjak, brez mesa in krvi, brez duše. Naše podpirne organizacije bi postale žrtve policijske države in orožje proti svojim lastnim članom.

Zaradi tega apeliramo na vse naše podružnice in njene člane, na naša društva in vse posameznike, da takoj brzojavijo ali pa pišejo svojim senatorjem ter zahtevajo, da volijo proti sprejemu Mundt-Nixonovega predloga.

Mirko G. Kuhel, gl. tajnik.

Italija prešla v redno republikansko obliko vladnega sistema

(Nadaljevanje s 1. strani.)

krogih mednarodnih bankirjev.

Ali si bo Italija mogla pomagati v demokracijo?

Za premierja je spet Alcide de Gasperi, kakor je bil v provizorični vladi. Obiljuje socialne reforme, posebno na polju kmetijstva v južni Italiji, kjer ljudstvo gara še vedno v starodavnih fevdalnih razmerah — ne zase temveč za veloposelstnike — namreč za grofe in razne druge aristokrate, ki se ne brigajo niti toliko, da bi si svoje graščine kdaj ogledali. Žive v obmorskih vilah in žanjejo sraga drugih.

Ali bo de Gasperi mogel spreminjati ta starodavni izkoriščevalni sistem? Težko, ker baš aristokracija s cerkvijo na čelu mu je do zmage največ pomagala.

De Gasperi se največ zanaša za gospodarsko rešitev Italije na Marshallov načrt. Toda Saragatova socialistična delavskastranka se boji, da si hočejo ameriško pomoč prilastiti italijanski industrialci. Zato je Saragat zahteval v vladi iz svoje stranke posebnega ministra, ki ne bi delal drugega kot nadzoroval kako se ameriško pomoč v Italiji uporablja in komu v korist. Kapitalisti so tej zahtevi odločno nasprotovali, zato se je moral de Gasperi dolgo mučiti, predno jih je prepričal, da je boljše zanje, ako odnehaajo kljubovati Saragatovi zahtevi.

Sicer pa ameriški upravitelj Marshallova plana sam skrbi, da bo pomoč šla v prvi vrsti za utrditev "svobodnega podjetništva", ne pa v prid poskusom za

socializacijo bogastev.

Zasopstva v novi vladi

Novo vlado torej tvorijo predvsem člani krščansko-demokratske stranke. Načeljuje ji, kot že omenjeno, klerikalni vodja Alcide de Gasperi. Portfelj za industrijo in trgovino ima Saragatov socialist Ivan Matteo Lombardo. Minister pošte in brezposelnosti je krščanski demokrat Angelo Jervolino. Druge pripadajo tej stranki ministrski sedeži za finančne, notranje ministrstvo, naučno ministrstvo, javna dela, agrikultura, delavski oddelek in par drugih.

Saragat, voditelj ločene socialistične stranke, ima v vladi portfelj za pomorski promet, in ob enem, kot že omenjeno, je podpredsednik vlade. Drugi člani kabineta spadajo raznim manjšim strankam, in imenovani v kabinetu je bilo tudi nekaj neodvisnih. Nič ne izgleda, da bo ta mešanica mogla skupno delovati. Ko je de Gasperi ne bo več potreboval, bo lahko vrgl iz vlade pristaje vseh drugih strank in jih nadomestil s člani svoje stranke.

Italija s tem seve ne bo pomirjena in zato lahko v nji pričakujemo že v bližnji bodočnosti velike politične potrese.

Franco ljubosumen na monarhiste

Od kar sta Mussolini in Hitler s pomočjo nevtiralnosti zapadne demokracije porazila špansko republiko, jo je novi poglavar diktator Franco označil za monarhijo, toda brez kralja. Lani je odločil, da Španija dobi kralja šele kadar on umrje, ali omaga. Torej je on ne samo diktator temveč tudi regent — nadomestitelj kronane glave. Nekaj takega je bilo na Ogrskem pod Horthyjem vseskozi od kar so zavezniki zadušili po prvi svetovni vojni madžarski preobrat in pomagali plemstvu nazaj v sedlo.

Admiral Horthy, ki je igral madžarskega regenta in bil podpiran od angleške in ameriške vlade, in med vojno od Hitlerjeve, je zatonil. Zato se v zapadni demokraciji označuje Madžarsko sedaj za satelitko. Kajpada, za prirepek sovjetskega bloka. A dokler je bila dekla angleških interesov, je bilo vse dobro.

Kakor Horthyju, se bo nekoč caudillo Francu zgodilo. Španija se mu bo izmuznila iz rok kakor riba. Ker pa si ne želi takega konca, kljubuje vsem.

On ve, da bi že davno padel, ako bi ga Anglija in Zed. države ne tolerirale. To se pravi, podpirale posredno in neposredno diplomatično in gospodarsko.

Vendar pa je postal Franco anglo-ameriški diplomaciji sedaj v napotje. Naj se umakne, mu pravijo. Naj da prostor donu Juanu, ki ga hoče na prestol angleške in ameriške vlade. Pa Vatikana. In pa sedaj vsled izoliranja Španije vsa španska aristokracija in hierarhija.

A Franco vztraja. Monarhistom je odgovoril s aretacijami, kar je drzna reč, če se pomisli, da Vatikana, Washington in London smatrajo, da je svojo nalogo dobro izvršil, zato naj se umakne.

Cemu zato? si misli Franco. Pa se bo moral.

Kajti Zed. države hočejo Španijo v zapadni blok in v Marshallov plan. Da jim bo to moglo, se mora v Francovi vladi dogoditi kak "demokratska" sprememba, ampak ne na levo temveč da se don Juanu proglasi za kralja in Španijo za "ustavno" monarhijo.

Diktator Franco pa je koncem maja spet pokazal svojo moč s tem, da teh intrig trpel ne bo. Pa je začel s aretacijami, kot je poročala AP, sedaj ne med kakšnimi nižjimi sloji temveč med aristokracijo. Kake dve tretjini plemstva ima Franco na svoji strani. Drugi se oslanjajo na anglo-ameriško diplomacijo, ker se nadejajo, da bodo potem oni na vrhu. Aretiranih je bilo pet španskih aristokratov in obsojenih vsak na okrog \$2.300 globe. Ker so ti grofje, markizi in slani svoja "plave krvi", se jih niti Franco ne upa spravi v zapor. Denarno kazen pa lahko plačajo.

Tako se igra zapadna demokracija s Španijo, da bi jo "demokratizirala" za don Juana. In če on ne, pa vzdržuje generala Franca, ker čeprav ni demokrat, pa zna vsaj "rdečkarjem" stopiti na vrat.

Nauki, ki dokazujejo, da je človek kot vse drugo plod razvoja, drže

Charles Robert Darwin, oznanitelj teorije o evoluciji, bo živel v zgodovini neglede 'kako ga cerkev v šolstvu skuša zanihati

Dne 12. februarja 1809 se je v Shrewsbury v Angliji rodil Charles Darwin, ki je vsemu svetu znan kot oče razvojnega ali evolucijske teorije.

Ideje o razvoju organskega sveta se je porodila že v starem veku, popolno zmago pa si je priborila šele v 19. stoletju. Filozofi in prirodoslovci 18. stoletja so se vedno mislili, da je vse rastlinske in živalske vrste kakor tudi človeka ustvarila neka nadnaravna sila in da je ves ta organski svet še vedno tak, kakršen je bil, ko je bil ustvarjen. V miraku 18. stoletja in v prvih desetletjih 19. stoletja so se sicer prizgale posamezne lučke, ki so hotele pregnati temo, toda njih svet za to še ni bil dovolj močan. L. 1809 je n. pr. izšla Lamarckova knjiga "Philosophy zoologique", v kateri je avtor podal svoj pogled na svet.

Lamarck je v naravi ugotovil proces razvoja organskega sveta in ga je skušal tudi razložiti. Pri razlaganju razvojnega procesa pa je zgrešil pravo pot, ker ni iskal vzrokov evolucije v naravi sami ampak izven nje. Neka "notranja" potreba sili po njegovem mnenju organizem k razvoju. Darwin je zgradil svojo evolucijsko teorijo nevisno od Lamarckove. Gradil je na delih tistih, ki niso priznavali razvoja, ki pa so pridno zbirali gradivo, da podkrepijo teorijo o nespremenljivosti vrst a so pri tem nehote kopirali nove elemente za bodočo evolucijsko teorijo.

Charles Darwin se je že v mladih letih zanimal za naravo. S 16. letom se je vpisal na univerzo v Edinburgu, kjer je študiral medicino. Ker mu je bilo rezanje mrličev odvratno, je že po dveh letih opustil medicinski študij in se vpisal na teološko fakulteto v Cambridgeu. Tudi tu ni bil s študijem zadovoljen; preveč se mu je zdel prazen in dolgočasen. V tem času se je Darwin seznanil s botanikom Henslewom in geologom Sedgwickom, ki sta mu prikazala lepote narave. Zaradi očeta je Darwin sicer dokončal teologijo, toda njegovo glavno življenjsko delo je tedaj postalo študij prirode.

L. 1831. je angleška admiralteta pripravljala veliko potovanje okoli sveta. Vodja ekspedicije je hotel imeti s seboj mladega nadarjenega prirodoslovca, ki bi potovanje izkoristil za znanstveni študij. Obrnil se je s to željo na profesorja Henslewa, ki je za tako delo takoj določil Darwina. Sodeč samo po zunanosti, je vodja ekspedicije videl v Darwina človeka, ki nima dovolj energije za tako dolgo pot. Po dolgem prigovarjanju Henslewa, je vodja ekspedicije le vzel Darwina s seboj.

Darwin pravi, da je bilo to potovanje najvažnejši dogodek v njegovem življenju, dogodek, ki je pravilno usmeril vse njegovo nadaljnje znanstveno delo. Ekspedicija se je dalje časa mudila v Južni Ameriki, raziskovala tudi v Avstraliji, Južni Afriki in na najvažnejših otokih ob omenjenih kontinentih. Obiskala je tudi nekatere otoke Atlantskega in Tihega oceana.

Ekspedicija se je dalje časa mudila v Južni Ameriki, raziskovala tudi v Avstraliji, Južni Afriki in na najvažnejših otokih ob omenjenih kontinentih. Obiskala je tudi nekatere otoke Atlantskega in Tihega oceana.

SLOVENE RECORDS

10-inch records 78c COD, plus postage

C-1201 Be happy, polka
C-1214 Bye-bye-baby, polka
C-1214 My honey is wandering in Tyrol; St. Clair polka
C-1220 Too fat polka; Jolly polka
C-1192 Alpine vals
C-1211 Village tavern polka
C-1215 Marianna polka
T-103 Silk Umbrella polka
T-106 Tivoli Park Polka
T-114 Red Wine — Polka
Edelweiss waltz
Ernest Benedict Quartet
R-574 Na Marjanu, Polka
R-575 Clevelandski Valček
Malo Nocek, Polka
J. Perush and his Tav. Band

Write for free list of all new SLOVENE records, the largest selection in U.S., by the best Slovene artists, to: PALANDECH'S
536 S. Clark Street, Chicago 5, Ill.

Anglija v trgovini z "Biconijo"

Anglija je z biconsko Nemčijo (teritorij, ki je pod anglo-ameriško oblastjo, sklenila sporazum, ki določa, da si bosta Anglija in ta del Nemčije izmenjala blaga v vsoti \$160.000.000 na leto.

Sovjetski uniji se obeta dobra žetev

Iz Moskve poročajo, da je vreme letos za poljedelstvo jako ugodno in da je obdelanih 20.000.000 akrov več polja kakor lani. Zanašajo se, da bo pridelek žita letos večji kot še kdaj prej.

Čemu eksekucije v Grčiji?

Sovjetska vlada je proti masnim političnim eksekucijam v Grčiji vložila protest. Grška monarhistična vlada je odgovorila, da ni bil nihče obsojenec ustrejen zaradi političnega prepričanja. 1.320 je bilo ubitih samo v aprilu. Ako ne radi preprečimo, čemu pa?

Seznam priredb slovenskih organizacij v Chicagu

Organizacije v Chicagu in okolici, ki žele imeti svoje priredbe označene v tem seznamu, naj nam sporoče podatke, enako tudi popravke in slučaja pomot.)

Liberty Bell, No. 70 ABZ — piknik v nedeljo 6. junija na Carnovem vrtu v Willow Springsu.

"Delavec" št. 8 SNPJ — piknik v nedeljo 7. julija v Forest Preserve, 114th Street.

Klub št. 1 JSZ — piknik v korist Proletarca v soboto 17. julija na Keglovem vrtu v Willow Springsu.

"Sosedje" št. 449 SNPJ — piknik v nedeljo 18. julija v Demis Woods, Wolf Road med Ogden Ave. in 31. cesto.

"Pioneer" št. 559 SNPJ — piknik v soboto 7. avgusta v Pilsen parku, Albany in 26. cesti.

Društvo št. 160 SNPJ — piknik v nedeljo 8. avgusta.

Slavija št. 1 SNPJ — slavnost 45. letnice v nedeljo 10. oktobra 1948 v enotni dvorani.

Federacija SNPJ priredi božičnico za člane mladinskega oddelka SNPJ v nedeljo 19. decembra v enotni dvorani.

"Nada" št. 102 SNPJ — Silvestrova zabava v sredo 31. decembra v enotni dvorani.

Imenik zastopnikov Proletarca

Kdor želi prevzeti zastopstvo za nabiranje naročnikov Proletarca, prodajati Am. družinski koledar brošure in knjige, naj piše upravnistvu, ki bo poslalo potrebne listine in informacije.

CALIFORNIA.
Fontana: John Pečnik.
Oakland: Anton Tomič.
Los Angeles: Frank Novak.
San Francisco: A. Leksan.

COLORADO.
Crested Butte: Ant. Slobodnik.
Fueblo: John M. Stonich.
Walsenburg in okolica: Edward Tomič.

ILLINOIS.
Chicago in okolica: Frank Bizjak.
Joseph Oblak, Peter Verhovnik in Frank Zaitz.
La Salle in okolica: Anton Udovich in Leo Zevnik.
Springfield: Joseph Oves in John Goršek.
Virden: Fr. Bersich.
Waukegan-No. Chicago: Martin Judnich.

INDIANA.
Indianapolis: Mary Stroj.

KANSAS.
Arma: Anton Shular.
Arcadia: John Shular.
West Mineral: John Marok.

MICHIGAN.
Detroit-Dearborn John Zornik, Joe Koršič.

MINNESOTA.
Buhl: Max Mariz.
Chisholm: Frank Klus.
Duluth: John Kobi.
Ely: John Teran in Matt Praprotnik.

MISSOURI.
St. Louis: John Spiller.

MONTANA.
Butte: Anton Zugel.
East Helena: Joseph Mihelich.
Red Lodge: K. Erzanovnik.

NEW JERSEY.
Elizabeth: Amalia Oblak.

NEW MEXICO.
Gallup: Mary in Jennie Marinšek.

NEW YORK.
Gowanda: James Deklava.

OHIO.
Akron-Barberton: Mike Kopach in Alois Opecek.
Bridgeport in okolica: John Vitez.
Cleveland: John Trebel, Anton Jankovich in Frank Hribar.
Fairport Harbor: Lovrenc Bajc.
Girard: John Kosin in Andrew Krivina.
Lisbon-Power Point: Jacob Bergant.
Maple Heights: Frank Volkar.
Warren: Joseph Jec.

PENNSYLVANIA.
Aliquippa: Geo. Smrekar.
Avelia: Frank Bregar.
Carmichaela: Anton Zupancič.
Crafton-Moon Run: Jennie Jerala.
Canonsburg-Strabane: Jacob Pavčič.
Export: Jos. Britz.
Forest City: Anthony Drasler, Jr., Frank Leben.
Hermiston: Anton Zornik.
Johnstown in okolica: Frank Cvetan.

LABOR.
Labro: John in Mary Fradel.
Houston: Louis Britz.
Library: Nick Triller.
Sharon: Joseph Ovelbar.
Potovalna zastopnika za Proletarca, Ameriški družinski koledar in Majski Glas za zapadno Penno Anton Zornik, Hermiston, za Cambrina in Somerset okraj pa Frank Cvetan, Johnstown.

WASHINGTON.
Seattle: Lucas Debeljak.

WEST VIRGINIA.
Elm Grove: Frank Kosen.
Star City: Lawrence Selak.
Thomas: Lenhart Werdinek.

WISCONSIN.
Milwaukee in West Allis: Louis Barborich.
Sheboygan: Frank Stih.
Willard: Matt Malnar.

WYOMING.
Kemmerer in okolica: John H. Kriznik.
Rock Springs: Frank Ramita.

SLOVENSKE IN ANGLEŠKE KNJIGE

Največja slovenska knjigarna v Zed. državah

Pišite po cenik PROLETARCU

2301 S. LAWDALE AVENUE
CHICAGO, 23, ILLINOIS

Some Radio Mogul "Pushes the Button"; Silences the President, Himself

All of Which Again Calls Attention to the
Disagreeable Fact That a Few Men Control the
Air Waves and the Press

A few nights ago the President of the United States delivered a speech in which he said many things of national significance. The President's lieutenants believed they had arranged for a national radio hookup. Next day they discovered that the people of the Pacific Coast, or at least the greater part of that area, didn't hear the President. Someone had shut him off.

If some radio moguls, by merely pushing a button, can make it impossible for the President of the United States to reach the people of this country, what is likely to happen to any other public man whose "message" does not please the gentlemen who, in various ways, have succeeded in securing control of the people's air waves?

That's a serious question and the representatives of government here in Washington, and the American people generally, should give it thoughtful consideration.

It must always be remembered that radio belongs to the people and that the interests which use radio don't pay a penny for that highly profitable privilege. Therefore, there is nothing unreasonable in the suggestion that the people, the owners of radio, should have some voice in how the property is managed.

As things are now, they have practically no voice. Since the first radio bill was enacted by Congress, the broadcasters have "owned" a majority of the members of every commission appointed to regulate radio. The record will fully sustain that charge.

To make the matters worse, certain big newspapers have been permitted to get a grip on important radio outlets. The result is that a few men—most of them totally lacking in social vision—control most of our newspapers and most of our radio stations.

They are so confident they even "black out" the President of the United States! They can put the "silencer" on any speaker, or any cause, they see fit. What are American people going to do about it?—Labor, Washington, D. C.

WHY VETERANS WON'T GET HOSPITAL

More than a half century ago, Henry George, "the Prophet of San Francisco," wrote a book which stirred the country. It was "Progress of Poverty." It maintained that land values are created by all the people and should be taxed back into the Public Treasury. George said that would discourage speculation in land and make it cheap and readily available for productive uses. "Bob" Crosser preaches the same doctrine.

George's book is almost forgotten, but the problem he pointed out still exists. Here is a startling example:

About two years ago, Uncle Sam tried to buy a tract of land across the Potomac River from Washington. He wanted to build a hospital on it, for men crippled in the war.

The owner demanded a fantastic price—\$3,000,000. Uncle Sam said "No," and started "condemnation" proceedings. A jury said the owner should get \$1,600,000.

At that very time, the land was being taxed on a value of only \$76,160, or only about one-fortieth of the price the owner asked. Later, the tax value was raised to \$220,260.

War veterans will have to get along without this hospital, which Uncle Sam wanted to locate near the medical services available in Washington. The government holds that even the jury's valuation is too high.

If we had followed the advice of Henry George, this land would have been taxed at its real value. Then the owner could not have afforded to hold it idle until he could "hold up" Uncle Sam or someone else.

BEHIND THE IRON CURTAIN

By K. M. LANDIS II

(From Chicago Sun-Times)

According to the Wall Street Journal, the Molotov plan is doing fine in Poland.

Industrial production already is 20% higher than before the war, and metal production is more than twice as high. Not bad, says the Journal, for a country that was almost annihilated.

I quote the Journal for obvious reasons, partly to show that my information doesn't come from Henry Wallace, and partly to persuade the unruly that I move in the best circles.

For the report that the Journal's staff man sends back from Warsaw is a little hard to fit in with the popular impression of the terrible state of things behind the iron curtain.

When we think of Poland and of Czechoslovakia, we think automatically of the police state, and of slavery, repression, and bad men. And no doubt we are right, from our frame of reference.

Yet some startling things are happening in this region which never happened before.

According to the Journal, the Poles and Czechs, who always hated each other under Christian auspices, are now cooperating like mad on the Communist plan.

When they were free, they used to spend their time scrapping over silly borders and knifing each other in the back. But now they are merging their industrial resources into an economic unit potentially richer than the Ruhr.

At one unpronounceable town on the Polish side, the two nations

have decided to build a 120,000-kilowatt electric power plant. Poles are in charge of construction; Czechs will supply the transformers and dynamos. They will divide the power 50-50.

A Polish-Czech economic commission is in permanent session. Its job is to synchronize industrial production. Common standards and interchangeable machine parts have been agreed upon. The Czechs took 50 Polish standards, and the Poles took 14 Czech standards.

River boats are built in Poland, and engines for them in Czechoslovakia. And for the first time in her history, Czechoslovakia has an outlet to the sea.

This is because Poland has granted her a free zone at Stettin on the Oder. In return Czechoslovakia is going to help rebuild this former German port.

What is the moral of all this? That things are not so simple as they seem, and that if we expect our system to win we had better begin to think in terms of the real problems of the world.

CAMPAIGN KISSES

President Truman says that children and dogs are as necessary to the welfare of this country as Wall Street and the railroads. In this election year when nobody seems to want the candidates who want to be President, we shouldn't be surprised if the politicians, in their extremity, not only kiss the babies but try it out on the dog.—The Nation.

THE MARCH OF LABOR

More of Hitler's Backers Go Free

An American "war crimes tribunal" recently acquitted 23 top officials of the German I. G. Farben industrial combine. The charge was that they "plundered" Czechoslovakia and Austria.

As a matter of fact, it is common knowledge that big German industrialists followed close on the heels of the Nazi armies, taking over factories in every country they invaded.

A few weeks ago, the same American tribunal acquitted Alfred Krupp and 11 other officials of the German Krupp armament "trust," of charges that they helped Hitler "plot an aggressive war."

There is plenty of proof that Krupp, Farben and others like them put Hitler in power to crush democracy and trade unions, just as Italian industrialists backed Mussolini for the same purposes.

The record shows that American and British industrialists had long, close and profitable "international cartel" connections with the German interests back of Hitler, and that American and British bankers loaned Hitler and Mussolini money to keep those dictators in power.

LABOR recently quoted an impressive article from a conservative Canadian paper showing that Wall Street interests had a hand in picking the tribunal which has acquitted the Farben- and Krupp magnates of some charges, and is expected to set them free entirely.

Thus history repeats itself. Substantially the same thing happened after World War I. That policy resulted in World War II. What's happening now may open the way for World War III.—Labor.

TAKEN BY OLD TRICK

By Edwin A. Lahey

(From The Chicago Daily News)

One of the great meaningless phrases of modern society is usually found at the bottom of a "quick and dirty" restaurant menu:

"Guests are cordially invited to inspect our kitchen at all times."

I've often wondered what would happen if some brash character took this invitation literally, and went back to stick his nose among the pots and pans.

Something along this line occurred in the peace scare that we just had in that exchange of notes between Ambassador Smith and Mr. Molotov in Russia.

As I gather it, Smith's note to Molotov merely said that we were enjoying the cold war, and meant to keep up our end of it. The line about the door being always open to discussion was the fine print on the bottom of the menu. "Guests are cordially invited, etc."

When Molotov seized upon the courtesy cliché in Smith's note, and said in effect, "O.K., let's discuss our differences," he virtually threw Washington into a panic.

It was a dirty trick, even if he meant it.

For three years now the generals and bankers who run our business in Washington have made "firmness with Russia" a virtue in itself. They wouldn't know how to read the script if Russia ever showed a genuine inclination to restore the friendship between them and us.

The bi-partisan policy of "firmness with Russia" no doubt was conceived honestly and idealistically as a road to peace. But it has developed other uses in the past three years.

First, it is the patriotic justification for \$14 or \$15 billion military

establishment, for "industrial resources inventories," and for other activities that would be hard to maintain if peace reared its ugly head.

Second, it is a fool proof political appeal. In 1940 and 1944, the Republicans campaigned on the slogan that they could give the voters a New Deal program at wholesale prices. In 1948, the presidential candidates, with the exception of Henry Wallace, will be arguing that they can get "tougher with Russia" than the other guy, and still stay out of war.

In the Congressional Record of May 11, Rep. Coudert (Rep., N.Y.) is quoted as follows:

"Mr. Speaker, in the Record yesterday I was reported as saying that 'lawyers were invented for the purpose of preserving differences of opinion.'"

"What I said was 'presenting differences of opinion.' I ask unanimous consent that the Record be corrected accordingly."

The Record has been corrected, but two to one Mr. Coudert got some mail saying he was right the first time. Nobody loves the poor lawyers, except when there's trouble.

DOGFIGHT

There's a dogfight between Washington liquor dealers and their landlords.

The dealers have been complaining to the Alcoholic Beverage Control Board. They say that when leases expire the landlords come in and take their shirts from them.

A demand for a \$5,000 bonus, plus a rent increase of \$250 a month was reported by one dealer. Another said his landlord was requesting 5 per cent of the gross profits, plus a big rental.

THE LAST WORD

BY DUFFY

There's an international organization called the Optimists Club, but it doesn't hold as members one tenth of one per cent of the optimists of the world.

Optimism is defined in many, many ways.

An optimist, for one example, is a man who gets his monthly bank statement and hopes that he's forgotten to add one of his deposits in his check book so when he gets his statement, he'll show a bigger balance than he has.

The prize optimist is the man who puts \$2.00 on the nose of a nag that's listed at fifty to one and hopes he comes in first paying anywhere from twenty to fifty to one.

(NB to the above item: some times they do.)

Another high note of optimism is that of approximately 40,000,000 mothers who see their sons as presidents of the United States. It isn't impossible, either. After all, one man out of approximately 50,000,000 make it every four years. (The odds are going up every year, though.)

Perhaps one of the sorriest brands of optimists is the bald-headed fellow, or the man headed for the baldheaded ranks, running into every baldheaded barber and using his sure cures for his troubles. They never give up.

Another sorry brand of optimist is the cigarette smoker who swears he can swear off any time he wants to—but never wants to.

I'm an optimist frequently, too. I stay in a poker game trying to fill an inside straight (sometimes it works, but not too often.)

But fortunately for the world, there are pessimists, even though some wind up in an early grave.

Every ride in a speeding automobile with one of those prize optimists who is convinced that he can beat a 60-mile an hour railroad train to the crossing, and just barely makes it? I'll take a ride in a hay wagon first, but there are such optimists (and a lot of them are now in graves.)

Optimism pays off more often than pessimism, or at least so we've been led to believe.

But whatever they may be branded, optimists or what not, I'm one hundred per cent agin' pollyannas. They're frauds in the main, whistling in the dark because they're afraid of the dark but trying to make an impression.

But the guy who thinks the world is OK and all it needs is a little time to straighten itself out, is OK.

We've suffered a lot in America since 1776, but we're still at the top of the heap, in spite of wars and depressions—and prohibition.

In the long run, we American optimists will make things come out all right, if we'll only keep our optimism within proper bounds and don't let it get too far ahead of us.

It's a pretty good world at that—and particularly a good USA.

Honors Negro

For the first time in American history a Negro will be law clerk for a justice of the Supreme Court. Justice Frankfurter has just announced that he has selected William T. Coleman, Jr., of Philadelphia, for the post. Coleman graduated from Harvard Law School in 1946, after making excellent marks.

The job carries a salary of \$5,000 a year, and, of course, it adds a great deal to the prestige of the incumbent. As a rule, no one holds the post for more than one year.

Who Is The Free Enterpriser?

When people talk about "Free Enterprise," they are talking about something that used to be. The picture they conjure up is that the last century when a man with a bright idea of how to make something new started making it, hired hands to help him and established a new business.

The typical picture is the story told of Lewis Edson Waterman and his fountain pen. He had been an insurance salesman and lost out on a deal because his old fashioned pen blotted. So he set out to make a fountain pen that would work. Other fountain pens had been patented, but wouldn't work. Finally after many efforts in 1883 he made his first workable fountain pen. He got space back of a cigar store and on a kitchen table started them—200 of them in the first year, made with his own hands. He advertised his pen and got so many orders he had to form a company and hire hands to make them on a bigger scale; in 1888 he sold 9,000 pens; in 1895 he sold 60,000 . . . and a big business was under way.

Is that the way it's done today? Inventors still invent—but it's largely in the research laboratories of a great corporation. As Taussig pointed out years ago in "Inventors and Money Makers," the inventors aren't money makers, their disposition leads them to other types of thinking than those that succeed in making money, and they invent for about the same reason that a canary sings.

Whose is the enterprise that starts a new concern? Is it that of the financial expert who arranges for the founding of the company? He is actually an agent of about the same order as the lawyer he retains to draw up the papers, and exercising about the same amount of enterprise. Is it the manager who is selected to run the new company and who is expected to run it, not by some enterprising new departure, but on the old established practices?

Today the important industries, outside of agriculture, are in the hands of intricately interwoven corporations, with a managerial hierarchy much more akin to the priestcraft of ancient Egypt than to the picture of 19th century Free Enterprise. Their new developments are technologically developed from within existing concerns by routine operations, and are financed very largely out of the profits not paid as dividends, so that there is scarcely any room for the old concept of "entrepreneur" connecting up one man's savings with another man's bright idea.

The only remnant of free enterprise is the little fringe of new efforts on a two-by-four scale to undertake those things that larger business does not want to bother with—and once they succeed they are absorbed into the mechanism of the modern corporate structure. Free enterprise, mid-20th century, has become a myth.—Industrial Worker.

Democracy In Action

The United State Senate, paid by taxpayers, hired a private organization dominated by business, to make a survey of hospital and medical care insurance.

Naturally, the organization brought in the kind of report desired: there aren't enough doctors to put a medical care plan into effect.

Of all the baloney handed the people of the United States, that is perhaps the worst. If there are not enough doctors to handle medical care, what is our condition today without medical care insurance?

Medical care insurance ought to provide, therefore, in addition to insurance and prepayment of hospital and doctor bills, scholarships to send boys and girls to medical colleges. If we haven't enough, let's get more—that's always been the American way, so why not continue it?

Organized labor has its work cut out in advance. It's about time labor took the bull by the horns in this predicament, and get something done.—The Progressive Miner.

Census Bureau estimates 94 million Eligible to vote in Nov.; record total

WASHINGTON, D. C. — The task which labor has cut out for itself in its efforts to obtain maximum registration of eligible voters in the forthcoming November elections, was revealed in a report released by the Census Bureau.

The estimate predicts that by November 2, there will be a total of 94,815,000 persons of voting age in the United States.

The figure includes all persons 21 years and over, including members of the armed forces overseas, and some 174,000 persons in Georgia between 18 and 21, entitled by State law to vote.

The total exceeds, however, those eligible to vote. From the figure there must be subtracted some 2,000,000 aliens, and an unascertainable number of persons of voting age in mental institutions, penitentiaries, the District of Columbia, and persons in States other than those where they have voting privileges. State laws are so varied, the Census Bureau said, that an accurate estimate of persons eligible to vote is impossible to obtain.

The increase in population of voting age since 1940, the Bureau estimated, is 10,644,000, or almost 13 percent. It is about 5,400,000 greater than in 1944.

By next November, women of voting age will outnumber men by 1,670,000, the report stated. For every 100 women of voting age, there will be only 96.5 men. The increase in the proportion of women over 21 to men has been growing steadily since 1910, it was pointed out.

This "reflects the effect of the more favorable death rates for females than for males in these ages, and the marked decline in immigration since 1924. Until re-

Building Trade Workers

It is pleasant to note that wage rates of union workers in the building trades now average \$1.99 per hour. Of course, these men are subject to unemployment spells during bad weather, but by and large the \$1.99 rate is a good one, and a living wage.

Coal miners over the nation ought to shoot for \$1.99 per hour as their wage goal, too. They, too, are subject to layoffs during hot weather and a \$1.99 per hour rate should tide them over such periods.

Let the coal miners raise their sights—they earned higher pay many years ago, but never got it.—The Progressive Miner.

Labor Productivity Up

Another example of how labor productivity is rising was cited by the Labor Department. A check of records in 151 shoe factories showed that the labor time required to produce a pair of shoes dropped 9 per cent in the past six years.